

Nr. 8 (399)
2019 m. spalio

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Šventinė kurčiųjų
savaitė

Europos kurčiųjų
teatrų festivalis
„Panevėžys 2019“

Pirmasis kurčiųjų
poezijos festivalis

**Naująją centro vadovę gestų
kalba supo nuo gimimo**

ŠIAME NUMERYJE

2-3 Trumpai apie mus

KULTŪRA

- 4-7 Šventinė kurčiųjų savaitė
- 7 Netradiciškas kurčiųjų dienos minėjimas
- 8-9 Europos kurčiųjų teatrų festivalis „Panevėžys 2019“
- 9 Draugijos savanoriai
- 10-11 Pirmasis kurčiųjų poezijos festivalis

TĖVŲ DISKUSIJOS

- 11 Spalis – išskirtinis mėnuo PAGAVAI

MŪSŲ ŽMONĖS

- 12-13 Naująją centro vadovę gestų kalba supo nuo gimimo
- 13 Minantis pedalus paskui svajonę
- 14 Naujasis Lietuvos gestų kalbos vertėjų asociacijos prezidentas M. Radavičius

UGDYMAS

- 15 „Solidarumo bėgimui“ startą davė prezidentė D. Grybauskaitė
- 15 Buvusių kurčiųjų mokinių susitikimas Telšiuose
- 16 Kalbą mokėsi – susikalbėsi

KURČIJJŲ ISTORIJA

- 17-18 Kurčiųjų mokyklos statybos Filaretų gatvėje džiaugsmas ir vargai

KURTIEJI PASAULYJE

- 18-19 Kazachstane kurčiuosius mato tik kaip kiemsargius arba siuvėjas

MES IR VISUOMENĖ

- 19-20 Skambantis levos gobelenas išgarsino kurčiuosius Lenkijoje

Trumpai APIE MUS

SPEKTAKLIS KLAUSOS NEGALIOS ŽMONĖMS UOSTAMIESTYJE. Spalio 30 d. 18.30 val. Klaipėdos dramos teatro didžiojoje salėje vyks lenkų teatro „Nowy teatr“ spektaklis „Vienas gestas“, skirtas klausos negalios žmonėms. Spektaklis vyks gestų kalba su lietuviškais titrais. Tai spektaklis apie bendravimą su pasauliu, t. y. su girdinčiųjų ir kurčiųjų pasauliu. Kaip vyksta toks bendravimas? Kaip perduodamos, išreiškiamos, perteikiamos žinios, emocijos ir kultūra? Ar kalba yra vienintelė mums prieinama realybė? Ką galime sužinoti apie pasaulį iš kurčiųjų kalbos? Kas jų bendravimo patirtyje universalu ir unikalumu? Šis spektaklis ypač aktualus šiais laikais, nes jame svarstomos kalbos, bendravimo, atskirties ir integracijos temos, nepateikiant konkretaus geografinio, rasinio ar religinio konteksto. Po spektaklio vyks diskusija.

LANKSTINUKAS SU QR KODAIS. Lietuvos kurčiųjų draugija turi naują lankstinuką, kuriame galima rasti informacijos apie draugiją ir kurčiųjų reabilitacijos centrus bei asocijuotas nares! Jau greitai lankstinukai pasklis po Lietuvą! Lankstinukai turi QR kodus, kuriuos nuskenavus galima matyti informaciją lietuvių gestų kalba.

TARPTAUTINĖS VYRŲ DIENOS ŠVENTĖ KAUNE. LKD Kauno savanorių komanda kviečia visus vyrus lapkričio 8 d. 19 val. švęsti Tarptautinę vyrų dieną! Šventė vyks Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre.

PASKELBTA LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS VERTĖJŲ ATESTACIJA. Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kviečia Lietuvos gestų kalbos vertėjus, pageidaujantiems įgyti kvalifikacinę kategoriją arba patvirtinti turimą kvalifikacinę kategoriją, pateikti prašymą ir atestacijai reikalingus dokumentus Neįgaliųjų reikalų departamentui adresu Švitrigailos g. 10, Vilnius arba el. pašto centras@ndt.lt iki šių metų lapkričio 9 d. Lietuvos gestų kalbos vertėjų atestacijos komisijos posėdis planuojamas gruodžio 9 d.

TEISININKO PASKAITOS. Didžiųjų Lietuvos miestų kurčiųjų reabilitacijos centruose vyksta teisininko paskaitos, kurias skaito Advokatų profesinės bendrijos Černiauskas ir partneriai advokatė Marija Židonienė. Pakaitose analizuojamos šios temos: darbo santykiai (darbuotojo atleidimo tvarka ir darbuotojo teisės atleidžiant iš darbo); paveldėjimas, testamentai, turto dovanojimas (kaip teisiškai elgtis dovanojant turtą ar paliekant testamentą); kur gauti nemokamą teisinę pagalbą (kas ją gali gauti ir kokius dokumentus reikėtų pateikti, kur pirmiausia kreiptis). Visi kviečiami ateiti, diskutuoti ir sužinoti savo teises. Paskaitos jau vyko Šiaulių ir Kauno kurčiųjų reabilitacijos centruose. Lapkričio 7 d. paskaita vyks Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centre, lapkričio 9 d. – Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centre, 23 d. – Klaipėdos kurčiųjų reabilitacijos centre.

FREEDOMDRIVE EITYNĖS BRIUSELYJE IR SUSITIKIMAI SU EUROPOS PARLAMENTO NARIAIS. Ada Zabulionytė su delegacija dalyvavo FreedomDrive eitynėse Briuselyje ir susitiko su Europos Parlamento nariais. Čia ji atstovavo Lietuvos kurčiųjų draugijai ir Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijai. Išvyka organizuota Lietuvos kurčiųjų draugijai

vykdant projektą kartu su LNF. Lietuvos negalios organizacijų forumas (LNF) jungia 15 organizacijų, kurios drauge atstovauja apie 300 tūkst. žmonių su negalia, jų šeimų ir negalios situacijoje atsidūrusiųjų interesams. LNF buvo įkurtas 2001 m., siekiant suvienyti skirtingoms negalioms atstovaujančias organizacijas ir visiems kartu keisti negalios politiką Lietuvoje.

INKLIUZINIS ŠVIETIMAS KURTIESIEMS – MISIJA ĮMANOMA? LKD Respublikinės valdybos narė Monika Kumžaitė (Mona Paula), atsakinga už švietimo klausimus, dalyvavo Seime vykusioje konferencijoje „Specialių poreikių turinčių vaikų ugdymo problemos ir perspektyvos“. Ji pristatė LKD pranešimą „Inkluzinis švietimas kurtiesiems – misija įmanoma?“ LKD aktyviai siekia, kad kurčiųjų ugdymo problemos būtų efektyviau sprendžiamos ir pasisako prieš kurčiųjų ugdymo įstaigų uždarymą.

LKD PASIRAŠĖ SUTARTĮ SU BENDROVE „BOLT“ DĖL KURČIŲJŲ ĮDARBINIMO. LKD prezidentas K. Vaišnora ir tarptautinės pavėžėjimo paslaugų bendrovės „Bolt“ Lietuvoje vadovas A. Pacevičius pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Jos pagrindas – skatinti klausos negalios žmones įsiliesti į darbo rinką ir pasinaudoti užimtumo galimybėmis. Bendrovė „Bolt“ į savo kolektyvą kviečia visus: jokia negalia nėra kliūtis, jeigu žmogus turi vairuotojo pažymėjimą ir teisę vairuoti, tuomet jis tikrai yra laukiamas!

TARPTAUTINĖ KURČIŲJŲ DIENA LKNUC. Tarptautine kurčiųjų diena Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre paminėta rugsėjo 26 d. Tą dieną vyko netradicinės pamokos. Jose mokiniai įgijo įdomių žinių apie gestų kalbą, jos istoriją, apie Lietuvos kurčiųjų ugdymo istoriją ir Lietuvos kurčiųjų sportą. Vėliau kartu su mokytojais rinko medžiagą ir kūrė plakatus gestų kalbos, kurčiųjų ugdymo ir sporto temomis ir kt. Po šių pamokų Akty salėje vyko šventinis renginys, kurio organizatorės buvo pedagogės V. Ivanauskienė, R. Buikauskienė ir A. Zabulionytė.

EUROPOS GESTŲ KALBOS VERTĖJŲ FORUMO KONFERENCIJA. Rugsėjo 7-8 d. Švedijos mieste Malmėje vyko Europos gestų kalbos vertėjų forumo (European Forum of Sign Language Interpreters – EFSLI) organizuota konferencija „Let's have a Fika – culture in a cup“. Šis pavadinimas atskleidžia Švedijos kultūros bruožą, kai svarbūs dalykai turi būti aptarti prie kavos puodelio. Renginio data sutapo su 50 metų EFSLI jubiliejumi, į kurį suvažiavo gestų kalbos vertėjai, tyrėjai, lektoriai, lingvistai, kurtieji iš visos Europos bei Amerikos. Šiais metais konferencijos tikslas buvo skirti daugiau dėmesio profesiniams, lingvistiniams ir socialiniams iššūkiams, išskylantiems vėriant į gestų kalbą. Pranešimuose buvo aptarta: gestų kalbos vertėjų kultūra, vertybės ir principai, pasiekimai, kurčiųjų ir girdinčiųjų vertėjų komandinio darbo bei asmeninės patirtys, pabrėžta bendradarbiavimo svarba, ateities perspektyvos. Nuspręsta, kad 2020 m. EFSLI konferencija vyks Rumunijoje, Klužo-Napokos mieste.

ORIENTAVIMOSI SPORTO UŽSIĖMIMAI KKNUC. Nuo spalio mėnesio Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo (KKNUC) centre klausos negalią turintys moksleiviai gali lankyti specialiai jiems pritaikytus

orientavimosi sporto užsiėmimus. Juos organizuoja Kauno orientavimosi sporto klubas „Takas“. Šiuos užsiėmimus kurtiesiems ves treneris D. Žilovas. Jie vyks kiekvieną pirmadienį Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre nuo 15 val.

Sporto rėmimo fondo dėka vykdomas projektas sudaro galimybes kurtiesiems vaikams atrasti naujas sporto šakas. Projekto iniciatorė – L. Balčiūnaitė. „Lietuvos kurtieji orientacininkai yra pasiekę puikių rezultatų tarptautinėse arenose. Ilgametis Lietuvos kurčiųjų rinktinės lyderis vilnietis T. Kuzminskis yra tapęs kurčiųjų žaidynių čempionu, daugkartiniu Pasaulio bei Europos čempionatų nugalėtoju ir prizinininku. Jo pavyzdys yra labai įkvėpantis, todėl tikimės, kad T. Kuzminskio sėkmės istorija paskatins moksleivius susidomėti orientavimosi sportu. Iki šiol orientavimosi sporto treniruotes kurtieji moksleiviai galėjo lankyti tik Vilniuje, todėl labai džiaugiamės, kad nuo spalio mėnesio šia sporto šaka galės užsiimti ir Kaune besimokantys kurtieji“, – sakė L. Balčiūnaitė.

Pirmieji orientavimosi sporto užsiėmimai sulaukė didelio moksleivių susidomėjimo. KKNUC vykusiame sporto šakos pristatyme dalyvavo daugiau kaip pusšimtis smalsuolių. Renginio metu orientavimosi sporto ypatumus bei savo pasiekimus pristatė tituluočiausias Lietuvos orientacininkas T. Kuzminskis. Po pristatymo visi norintys galėjo įveikti nesudėtingą orientavimosi trasą, kuri buvo įrengta mokyklos kieme.

TARPTAUTINĖ MOKYTOJŲ DIENA LKNUC. Kai gamtoje sodrią žalumą pakeičia gelsva aukso spalva, atkeliauja graži pedagogų šventė – Tarptautinė mokytojų diena. Ne pirmi metai šia proga Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro (LKNUC) administracija mokytojams dovanoja pažintinę išvyką. Šiemet spalio 4 d. LKNUC mokytojai vyko į Kupiškį. Pakeliui buvo stabtelėta ties XVI a. Tujėnų dvaru, vėliau aplankytas XV a. Palevėnės (Komarų) dvaras, Palevėnės Šv. Domininko bažnyčia ir Dominikonų vienuolyno ansamblis, jų istorija skaičiuojama nuo 1676 m. Pažintis su Kupiškiu prasidėjo pasiplaukiojimu mariomis katamaru, klausantis pasakojimo apie Kupiškio miestelio marių atsiradimą. Vėliau kopta į Kupiškio (Aukštupėnų) piliakalnį ir nuo jo grožėtasi Kupiškio apylinkėmis. Pažintis su miesteliu buvo tęsiama Kupiškio etnografijos muziejuje. Aplankyta viena didžiausių Lietuvos šiaurėje neogotikinio stiliaus Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia. Pasivaikščiota po Kupiškio miestelį ir grožėtasi skulptoriaus H. Orakausko skulptūromis. Spalio 7 d. mokytojus visų mokinių vardu pasveikino Mokinių tarybos nariai.

UTENOS KURČIŲJŲ VIEŠNAGĖ LKD. Spalio 10 d. Lietuvos kurčiųjų draugijoje lankėsi Utenos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų organizacijos bendruomenė – tai LKD asocijuoti nariai. LKD viceprezidentas M. Balaišis pristatė vykdomą veiklą, LKD istorijos muziejų ir atsakė jiems rūpimus klausimus.

ATŠAUKIAMAS VASAROS LAIKAS. Paskutinį spalio savaitgalį, spalio 27 d., Lietuva grįžta prie žiemos laiko: naktį į sekmadienį laikrodžio rodyklės turėsime sukti valanda atgal. Pagal šį laiką gyvensime penkis mėnesius – iki kitų metų kovo pabaigos.

Tarptautinė kurčiųjų savaitė – rugsėjo 23 – 29 dienomis
 Tarptautinė gestų kalbų diena – rugsėjo 23 d.
 #tarptautinėkurčiųjųsavaitė

Vaidos Lukošūtės, Genės Karklienės nuotr.

Šventinė kurčiųjų savaitė

Genė KARKLIENĖ

Prieš šešiasdešimt aštuonerius metus Pasaulio kurčiųjų federacija paskelbė paskutinį rugsėjo sekmadienį Tarptautine kurčiųjų diena. Šiomet jos renginiai vyko visą savaitę – rugsėjo 23–29 dienomis.

Lietuvos kurčiųjų draugija kiekvieną savaitės dieną pagal šias temas organizavo renginius, kurių dauguma buvo uždari, vyko diskusijos ir susitikimai su kviesiminiais svečiais. Visa tai galima pamatyti LKD svetainės www.lkd.lt vaizdo įrašuose.

Lietuvos kurčiųjų miestuose taip pat nuvilnijo renginiai, skirti Tarptautinei kurčiųjų dienai paminėti. Juos organizavo kurčiųjų reabilitacijos centrai ir pirminės kurčiųjų organizacijos.

Tarptautinės kurčiųjų savaitės minėjimas Lietuvoje prasidėjo Seime konferencija „Europos šalių pavyzdžiai, užtikrinantys kurčiųjų socialinę gerovę“. Ji buvo atvira, buvo kviečiami dalyvauti visi. Konferenciją moderavo parlamentarė Raminta Popovienė ir LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora.

Joje dalyvavo Lietuvos kurčiųjų draugijos nariai, gestų kalbos vertėjai, ugdymo įstaigų, bendrijos PAGAVOS atstovai, pasidalyti savo patirtimi atvyko svečių iš

Suomijos ir Nyderlandų – valstybių, kurioms tam tikrose srityse pavyko nuveikti daugiau.

Konferencijoje perskaityti aštuoni pranešimai: „Lietuvos kurčiųjų draugija – ateities pokyčių link“ (LKD prezidentas K. Vaišnora ir viceprezidentas Mykolas Balaišis); „Gestų kalbos aktas ir jo vykdymas Suomijoje“ (Suomijos kurčiųjų asociacijos (SKA) prezidentė Jaana Aaltonen); „Televizijos programų prieinamumas klausos ir regos negalią turintiems asmenims“ (Seimo narė Raminta Popovienė); „Klausos negalią turinčių asmenų socialinė integracija“ (Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vyriausioji patarėja neįgaliųjų klausimais Eglė Čaplėkienė); „Visuomeninio transliuotojo turinio pritaikymas kurčiųjų reikmėms“ (LRT Televizijos departamento vadovas Aldaras Stonys); „Filmų, spektaklių ir kino festivalių prieinamumo galimybės kurčiųjų ir neįgirdinčiųjų auditorijai: dabartis ir ateities vizijos“ (Vilniaus universiteto Kauno fakulteto docentė Jurgita Kerevičienė,

Konferenciją moderavo parlamentarė R. Popovienė ir LKD prezidentas K. Vaišnora.

Šventinės savaitės renginiai

Pasaulio kurčiųjų federacijos (PKF) kiekvienai savaitės dienai pasiūlė šias temas:

Rugsėjo 23 d., pirmadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ VISIEMS.

Rugsėjo 24 d., antradienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ VISIEMS VAIKAMS.

Rugsėjo 25 d., trečiadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ SENJORAMS.

Rugsėjo 26 d., ketvirtadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ KURČNEREGIAMS IR KURTIESIEMS SU NEGALIA.

Rugsėjo 27 d., penktadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ MOTERIMS.

Rugsėjo 28 d., šeštadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ HOMOSEKSUALIEMS ŽMONĖMS.

Rugsėjo 29 d., sekmadienį – GESTŲ KALBOS TEISĖ PABĖGĖLIAMS IR IMIGRANTAMS.

dėstytoja Jurgita Astrauskienė ir Nacionalinio Kauno dramos teatro subtitruotoja Simona Žukauskaitė); „Gestų kalbos vertimo centrai – paslaugos, pokyčiai, tikslai“ (Lietuvių gestų kalbos vertimo centro direktorė Ramunė Leonavičienė); „Gelderhorst“ nacionalinis pagyvenusių kurčiųjų centras“ (Olandijos kurčiųjų senelių namų „Gelderhorst“ komunikacijos ir mokymų vadovas).

Visi pranešimai buvo informatyvūs ir supažindino su pateiktų temų aktualijomis. Dėl vietos stokos žurnale glaustai nušviesime Suomijos ir Nyderlandų patirtį bei parlamentarės R. Popovienės išsakytas mintis apie televizijos programų prieinamumą kurtiesiems.

Suomijos ir Nyderlandų patirtis

Suomija viena pirmųjų pasaulyje gestų kalbą prilygino sakybinei suomių kalbai ir jos statusą įtvirtino šalies Konstitucijoje. SKA prezidentė J. Aaltonen išsamiai ir įdomiai nušvietė kelią link šio tikslo. Vyko ilgas ir daug darbo bei kantrybės pareikalavęs procesas. Dar prieš 60 metų suomė moteris, pagimdžiusi kurčią kūdikį, buvo priverstinai sterilizuojama, leidimą susituokti kurtieji tegalėjo gauti iš Suomijos prezidento, o kurčiųjų mokyklose, vartojusiems gestų kalbą, buvo mušama per rankas. Na, o šiandien daug kam Suomija yra kurčiųjų gerovės šalis.

Trumpa istorijos statistika: Suomijoje 1991 m. patvirtinta pirmoji gestų kalbos programa; 1995 m. gestų kalbos statusas įtvirtintas Konstitucijoje; 2008 m. parengta antroji gestų kalbos politikos programa. Tačiau tik 2010 m. vyriausybė pradėjo įgyvendinti šią programą, tais metais SKA ir Teisingumo ministerija rado bendrą kalbą. Kurtieji nuo tada buvo priimti į įvairias žinybines darbo grupes, pamažu į šį procesą įsitraukė ir parlamentas, vieno politiko iniciatyva buvo įkurtas vadinamasis gestų kalbos tinklas.

Pasak SKA prezidentės J. Aaltonen, nuo tada vizitai į parlamentą tapo nuolatiniai. Ir tik 2015 m. pasiektas tikslas – priimtas Gestų kalbos teisės aktas. Tas dokumentas, reglamentuojantis suomių ir suomių-švedų gestų kalbų vartojimą, užtikrino jų įsitemimą visose kurčiųjų gyvenimo srityse. Pasak pranešėjos, gestų kalbos pripažinimas konstituciniu lygiu buvo deklaracija, o aktas padėjo tai įgyvendinti. SKA prezidentė akcentavo, kad negalima tenkintis daliniais valdžios sprendimais, deklaracijomis, galutinio tikslo reikia siekti atkakliai.

Šiuo metu kurčiųjų asociacijai svarbiausios trys veiklos sritys: gestų kalbos vertimas, švietimas ir socialinė kurčiųjų gerovė. Prezidentė pasidžiaugė, kad nauja 1919–2023 m.

kadencijos Suomijos vyriausybė į savo veiklos darbotvarkę be jokių išlygų įtraukė visus tris kurčiųjų reikalavimus. Ji pabrėžė, kad to Suomijos kurčiųjų istorijoje dar nėra buvę.

SKA prezidentė J. Aaltonen – kurčiųjų lyderė, Turku mokyklos specialioji pedagogė, dviejų klausos negalią turinčių ir dviejų girdinčių vaikų mama, pati augo kurčiųjų šeimoje.

Nyderlandų „Gelderhorst“, nacionalinį pagyvenusių kurčiųjų centrą, pristatė jo komunikacijos ir mokymų vadovas Tobiasas de Ronde. Šiuose namuose senjorai gyvena oriai ir patogiai, o gerosios patirties kasmet čia semtis atvyksta užsienio delegacijos.

Namų kompleksas suprojektuotas taip, kad centriniame pastate teikiamos visos priežiūros ir slaugos paslaugos, įkurdinta centro administracija, dirba visi trys departamentai. Čia prižiūrimi ir senjorai, kuriems visą parą reikalinga slauga. Stengiamasi, kad kiekvienas čia jaustųsi kaip namie, kuo ilgiau išsaugotų savarankiškumą ir turėtų galimybę bendrauti gestų kalba.

Pagal namų projektą trys korpusai sujungti su pagrindiniu koridoriumi. Juose gyvena butus išsipirkę ar išsinuomoję senukai, kurie yra pajėgūs visiškai arba iš dalies pasirūpinti savo poreikiais. Koridorių sienos ir liftai – stikliniai. Taip užtikrinamas kurčiųjų bendravimas per atstumą ir operatyvi reakcija prireikus pagalbos. Čia dizainas, šviesos, garso stiprinimo sistemos, klausos technika pajungta vienam tikslui: kokybiškam kurčiųjų, kurčneregųjų ir fizinę negalią turinčių senjorų gyvenimui.

Nyderlanduose sulaukė 55-erių yra laikomi vyresnio amžiaus asmenimis ir gali pretenduoti į gyvenimą kurčiųjų senelių centre. Tokių asmenų šalyje gyvena 3800.

Centro planuose – ketvirto korpuso sta-

tyba. Jį įrengus čia turės galimybę įsikelti dar 36 asmenys.

Televizijos programų prieinamumas kurtiesiems

Seimo narė R. Popovienė, skaitydama savo pranešimą „Televizijos programų prieinamumas klausos ir regos negalią turintiems asmenims“, priminė, kad pristatydama LRT įstatymo pataisas į Seimą kreipėsi ne tik žodžiais, bet ir gestais. Tuomet ji kalbėjo: „Ar kada bandėte žiūrėti televizorių išjungę garsą? Jei pabandytumėte tai padaryti, suprastumėte, kaip jaučiasi kurtieji, žiūrėdami kino filmą ar kasdien transliuojamas žinių ir kitas laidas. Lygiai taip pat jaučiasi ir regos negalią turintys žmonės, kai jiems nėra įgarsinamos nebylios scenos.“

Parlamentarė inicijavo įstatymo projektą, kad visuomeninis transliuotojas turi rodyti kur kas daugiau laidų su titrais arba verčiamų į gestų kalbą, taip pat LRT būtų įpareigotas įstatymu dalį laidų pritaikyti regos negalią turintiems žmonėms – įgarsinti rodomus vaizdus. Tokių televizijos programų transliacijų, kurių transliavimas pritaikytas klausos ir regos negalią turintiems asmenims, trukmė per mėnesį turi sudaryti: programos su lietuviškais subtitrais – ne mažiau kaip 50 proc. viso transliavimo laiko; programos, verčiamos į lietuvių gestų kalbą, – ne mažiau kaip 20 proc. viso transliavimo laiko; programos, pritaikytos regos negalią turintiems asmenims, – ne mažiau kaip 10 proc. viso transliavimo laiko. Ji pasidžiaugė, kad praeitoje sesijoje jos inicijuotas neįgaliesiems palankias LRT įstatymo pataisas Seimas priėmė.

Šią temą aprašė LRT Televizijos departamento vadovas A. Stonys kalbėdamas apie visuomeninio transliuotojo turinio pritaikymą kurčiųjų reikmėms.

Tarptautinės konferencijos „Europos šalių pavyzdžiai, užtikrinantys kurčiųjų socialinę gerovę“ lektoriai ir organizatoriai.

Šventinė kurčiųjų savaitė

„Akiračio“ inf., Lijana ČIPLIENĖ

■ Gestų kalbos teisė vaikams

Rugsėjo 24-ąją, minint Tarptautinę gestų kalbą, vyko renginys „Gestų kalbos teisė vaikams“. Tą dieną į Vilnių suvažiavo kurčiųjų mokyklų mokiniai su mokytojais, kurie susitiko su Lietuvos kurčiųjų draugijos atstovais ir švietimo, mokslo ir sporto ministerijos darbuotojais.

Draugijos patalpose moksleivius priėmė LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora ir kartu aptarė kurčiųjų ugdymo problemas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje (ŠMSM) LKD atstovai ir moksleiviai diskusijos metu išsakė kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų bendruomenei svarbiausius klausimus.

Ministerijos atstovai siūlė į mokytojų rengimo programas kaip pasirenkamąjį dalyką įtraukti ir gestų kalbą. Anot ŠMSM Švietimo pagalbos skyriaus vedėjos Gražinos Šeibokienės, Surdologijos centras yra parengęs naują projektą dėl gestų kalbos kursų organizavimo keturiose kurčiųjų ugdymo įstaigose ir artimiausiu metu bus rengiami nemokami lietuvių gestų kalbos mokymai mokyklų bendruomenėms.

Taip pat kalbėta apie specialias mokymo priemones, kurių stokoja kurčiųjų mokyklos. Šiuo metu Nacionalinė švietimo agentūra tęsia Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro pradėtą ES projektą „Specialiųjų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių įsigijimas“ ir šiemet bus nupirktos reikalingos priemonės, jos pateks į visus kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centrus.

Priminsime, kad Lietuvoje (Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir Klaipėdoje) veikia keturios ugdymo įstaigos, kuriose ugdoma 260 kurčiųjų ir neprigirdinčių vaikų, iš jų ikimokyklinukų ir priešmokyklinukų – 67.

Panevėžio mokyklos atstovai. Rugsėjo 24 d. Vilniuje organizuotame renginyje „Gestų kalbos teisė vaikams“ Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinei mokyklai atstovavo aktyvistai – mokyklos tarybos nariai: Justina Čiplytė (7 kl.) ir Deividas Raščius (10 kl.), mokinių deleguoti Nedas Kubilius (7 kl.) ir Marijus Vinciušas (8 kl.)

kartu su vyr. lietuvių gestų kalbos mokytoja Lijana Čipliene.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje vykusioje diskusijoje J. Čiplytė pateikė aktualų klausimą: kodėl girdintys tėvai savo klausos negalios vaikus nenoriai leidžia į kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindines mokyklas. Pateikė pavyzdį, kad mokiniai, mokydamiesi bendrojo lavinimo mokyklose, jaučiasi atstumti, daugiau patiria patyčių dėl klausos, mokytojai nėra pasirengę dirbti su tokiais vaikais, nes nemoka gestų kalbos arba neturi laiko skirti jiems. Jai kilo klausimas, gal girdintys tėvai negauna informacijos, kur vaiką geriau orientuoti mokytis.

D. Raščius pasakojo savo skaudžią patirtį pradinėje mokykloje ir prašė viceministrų neuždaryti kurčiųjų mokyklų, nesujungti kurčiųjų ir girdinčiųjų į vieną mokyklą. Taip pat prašė, kad būtų kuo daugiau profesijų pasirinkimo kurtiesiems.

■ Gestų kalbos teisė senjorams

Rugsėjo 25 d. vykusio renginio „Gestų kalbos teisė senjorams“ metu į Lietuvos kurčiųjų draugiją atvyko senjorų iš visos Lietuvos. LKD buvo organizuota jiems atvirų durų diena, senjorai galėjo susipažinti su LKD vykdomomis veiklomis, taip pat apžiūrėti LKD patalpas, aplankyti muziejaus ekspoziciją, pabendrauti su LKD prezidentu K. Vaišnora bei susipažinti su kitais LKD darbuotojais.

Pasaulyje daugėja senyvo amžiaus žmonių, klausos negalios asmenys yra šios populiacijos dalis. Kai kurie senyvo amžiaus piliečiai gyvena senelių globos namuose arba slaugos namuose, kur jie gali džiaugtis ir mėgautis kitų žmonių draugiškumu, darbuotojais, kurie moka gestų kalbą. Tačiau nemaža dalis senyvo amžiaus žmonių gyvena izoliuotai, kur paslaugos nėra teikiamos gestų kalba. Valdžios institucijos privalo užtikrinti, kad vyresnio amžiaus piliečiams informacija būtų prieinama gestų kalba, o paslaugų teikėjai mokėtų gestų kalbą, kad kurtiesiems būtų suteiktos tokios pačios galimybės kaip ir visiems piliečiams. Ta linkme Lietuvos kurčiųjų draugijai dar reikia daug padirbėti.

Kurčiųjų mokyklų mokiniai ir mokytojai Lietuvos kurčiųjų draugijoje.

Mokiniai ir LKD atstovai Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje.

LKD į diskusiją pakvietė Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro Kurčneregių ugdymo poskyrio vedėją Dalią Taurienę, Lietuvos aklųjų sąjungos aplinkos pritaikymo kurtiesiems specialistą Vytautą Gendvilą ir LKD valdybos narį Arūną Bražinską.

■ Gestų kalbos teisė kurčneregiams

Rugsėjo 26-osios, ketvirtosios Tarptautinės kurčiųjų savaitės dienos, tema – „Gestų kalbos teisė kurčneregiams“. Šiai dienai paminėti LKD į diskusiją pakvietė Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro Kurčneregių ugdymo poskyrio vedėją Dalią Taurienę, Lietuvos aklųjų sąjungos aplinkos pritaikymo kurtiesiems specialistą Vytautą Gendvilą ir LKD valdybos narį Arūną Bražinską.

Kurčneregių ugdymo poskyrio vedėja D. Taurienė pristatė pranešimą apie kurčneregius pasaulyje ir Lietuvoje. Valdybos narys A. Bražinskas pasidalijo #Deafblind vertimo patirtimi.

Pasak D. Taurienės, kiekvienam kurčneregiui yra reikalingas individualus vertėjas ir palydovas. Be šių žmonių pagalbos kurčneregiai mūsų visuomenėje yra nematomi, negirdimi, ir mes apie juos nieko ne-

žinome. Tai yra vienvienas gyvenantys žmonės, kurie geriausiai jaučiasi ir būna savimi tik savo bendruomenėje.

Anot LKD prezidento K. Vaišnoros, ši diskusija nėra paskutinė. Kurčneregiai turi savo teises ir reikia dėl jų kovoti. Svarstoma, kad ateityje būtų galima pasikviesti specialistų iš užsienio ir dar kartą susirinkti visiems į bendrą diskusiją. „Jie yra mūsų visuomenės dalis, bet mes jų nematome, ir tai yra tema, kuria reikia pradėti kalbėti“, – sakė K. Vaišnora.

■ Gestų kalbos teisė moterims

Rugsėjo 27 d. interneto puslapyje www.lkd.lt ir LKD feisbuko paskyroje buvo publikuojamas interviu su Lietuvos žmogaus teisių centro direktore Birute Sabatauskaite. Pasak jos, šiandien kas trečia moteris patiria smurtą. Smurto atvejų kasmet vis daugėja. Apie smurtą, kaip jį atpažinti ir kaip padėti smurtą patiriančiai moteriai, pasakojo B. Sabatauskaitė.

■ Gestų kalbos teisė homoseksualiems žmonėms

Rugsėjo 28 d. vyko uždaras renginys, kuriame dalyvavo LGBTIQ+ asmenys. Susitikimo metu buvo skaitomas pranešimas apie kurčiųjų kultūrą ir gestų kalbą, vyko diskusija, buvo dalijamasi informacija apie LGBTIQ+ ir kurčiųjų asmenų situaciją Lietuvoje.

■ Gestų kalbos teisė pabėgėliams ir imigrantams

Rugsėjo 29 d. viso pasaulio kurtieji minėjo gestų kalbos teisę pabėgėliams ir imigrantams.

Visame pasaulyje yra labai daug kurčiųjų žmonių, kurie keičia savo gyvenamąją vietą dėl šeimos, geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų ar kitų priežasčių. Kaip Lietuvoje sekėsi pritaipyti prie kitos aplinkos, naujų žmonių ir susirasti darbą, pasakojo iš Ukrainos ir Kroatijos atvykę kurtieji imigrantai. Vaizdo įrašą galite pamatyti LKD tinklapyje www.lkd.lt.

Netradiciškas Kurčiųjų dienos minėjimas

Vilius GLUŠOKAS

Rugsėjo 30 – spalio 4 d. Panevėžio kurčiųjų kultūros centro pirmininkas Vilius Glušokas švęsti Tarptautinę kurčiųjų dieną kurčiųjų bendruomenę pakvietė į Kipro salą.

Netradiciškai paminėti Kurčiųjų dienos Kipro saloje vyko Vilniaus, Kauno ir Panevėžio kurtieji ir girdintieji. Kelionės metu visi dalyvavo Tarptautinės kurčiųjų dienos renginiuose, dalijosi gerąja darbo patirtimi, aplankė salos žymiausius kurortus ir miestus, maudėsi ir deginosi gražiausiuose Kipro salos paplūdimiuose.

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos direktorė Danutė Kriščiūnienė, mokytojai Vijoleta Vanagienė, Ramunė Šveistė ir Vilius Glušokas skaitė pranešimus apie kurčiųjų kultūrą, edukacines erdves, neformalųjį ugdymą, sveiką gyvenimą ir fizinio ugdymo svarbą klausos negalios vaikams. Susitiko su Kipro kurčiųjų kultūros asociacijos prezidentu Marios Theodorou, sporto federacijos prezidentu Giannakiu Hadyiyanni, senjorų prezidentu Demos Elefheriou.

Kartu su Kipro salos kurčiųjų prezidentais ir kurčiaisiais Tarptautinę kurčiųjų dieną šventė sostinės Nikosijos senamiesčio restorane „Katherine“.

Penkios dienos, praleistos saulėtoje Kipro saloje, išvykos dalyviams paliko neišdildomą įspūdį.

Užsienio kurčiųjų teatralų profesionalumas žiūrovams suteikė daug džiaugsmingų emocijų.

Europos kurčiųjų teatrų festivalis „Panevėžys 2019“

Laima LAPĖNIENĖ

Rugsėjo 14 d. Panevėžio muzikiniame teatre vykęs Europos kurčiųjų teatrų festivalis „Panevėžys 2019“ į įspūdingą šventę sukvietė kurčiųjų bendruomenę iš visos Lietuvos. Pirmą kartą tokio renginio Lietuvoje sumanytojos ir organizatorės – panevėžietės Vilma Karaliūnaitė ir Dalia Kuprinskienė.

Pasak jų, idėja surengti tokį festivalį savo šalyje joms kilo dar 2018 m., kai pačios dalyvavo festivalyje Genujos (Italija) mieste. Svarbiausia priežastis, kuri paskatino festivalį surengti savo šalyje, buvo ta, kad nė vienas iš festivalio dalyvių ir svečių nieko nežinojo apie Lietuvą. „Norėjome, kad kuo daugiau žmonių sužinotų apie mūsų šalį“, – sakė šventės organizatorės, neatsitiktinai pasipuošusios tautiniais rūbais.

Abi moterys prisipažino, kad organizuojant tokio pobūdžio renginį teko patirti ne tik palaikymą, bet ir išgirsti negatyvių nuomonių. „Tačiau mums pavyko“, – džiaugėsi jos, nes visą pasirėngimo laikotarpį Vilmai ir Daliai talkino bei jas palaikė dar vienas šio festivalio organizatorius – teatralas iš Italijos Pietro Semeraro, kurį šventės svečiai sutiko ir pagerbė aplovismentais. Verta paminėti, kad Pietro užsiima ne tik teatine ir organizacine veikla, bet ir savanoryste. Jau ketvirtus metus šis vyras darbuojasi Pakistane ir teikia paramą (rūbais, knygomis, mokyklos reikmenimis) šios šalies vaikams. Ne mažiau aplovismentų sulaukė ir puikias programas parodę svarbiausi šio festivalio dalyviai: magas Galogero la Bella (Italija), komikas Javieras Guisado (Ispanija), komikas Johnas Smithas (Anglija) ir magas Viačeslavas Kulikovas (Rusija – Italija). Festivalio dalyvius vaizdo įrašų pasveikino aktorius Ali Aksu (Turkija – Vokietija) ir atsiprašė, kad dėl svarbių priežasčių negalėjo atvykti.

Malonu, kad Europos kurčiųjų teatrų festivalis Panevėžyje sulaukė garbingų svečių dėmesio. Šventės dalyvius sveikino Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) prezidentas Kęstutis Vaišnora, viceprezidentas

Organizatorės pasistengė, kad tarptautinio festivalio dalyviai pabuvotų ne tik Panevėžyje ir Vilniuje, bet ir aplankytų Kryžių kalną bei kitas žymias mūsų šalies vietas.

Europos kurčiųjų teatrų festivalio sumanytojos ir organizatorės – panevėžietės V. Karaliūnaitė ir D. Kuprinskienė, joms talkino ir palaikė teatralas iš Italijos P. Semeraro.

Mykolas Balaišis, Lietuvoje viešėjęs Latvijos ir Estijos kurčiųjų draugijos vadovai. „Daug kas sakė, kad Europos kurčiųjų teatro festivalio nepavyks suorganizuoti. Tačiau matome pilnutėlę salę. Vilma ir Dalia parodė, kad sakyti „negalio“ – negalima. Mes didžiuojamės tuo, ką jūs padarėte“, – kalbėjo LKD prezidentas K. Vaišnora, įteikdamas organizatorėms atminimo dovaną nuo Lietuvos, Latvijos, Estijos kurčiųjų draugijų prezidentų ir Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro (PKRC) direktorės R. Vaičeliūnienės.

Šiltus sveikinimo žodžius svečiams ir dalyviams bei padėką organizatorėms išsakė ir Panevėžio apskrities gestų kalbos vertėjų centro direktorė Sandra Kemeraitienė bei Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos direktorė Danutė Kriščiūnienė. Ji, cituodama žymaus rusų aktoriaus ir režisieriaus posakį „Jei žemėje yra stebuklų, tai jie vyksta teatre“, pažymėjo, jog pirmasis stebuklas – tai, kad tokio masto festivalį pavyko organizuoti, o ant-rasis – tai, ką išvydo žiūrovai scenoje. „Nuostabūs aktoriai, puikios vedėjos, pilnutėlė žiūrovų salė ir iki pat renginio pabaigos išlaikyta gera nuotaika“, – susižavėjimo neslėpė D. Kriščiūnienė.

Be neįkainojamo festivalio organizatorių indėlio, užsienio kurčiųjų teatralų profesionalumo (jie daugiau nei 300 žmonių dovanojo daug nuostabių emocijų), reikia pasidžiaugti Dalios ir Vilmos suburtą panevėžiečių savanorių komanda, kuri nenuilstamai talkino viso renginio metu teatro salėje, patarnavo per pietus ir vakarienę.

Paprašytas apibendrinti visiems neišdildomą įspūdį palikusį renginį, LKD prezidentas dar sykį negailėjo padėkos žodžių festivalio

organizatorėms V. Karaliūnaitei ir D. Kuprinskienei. „Šiandien jos įrodė, kad dirbant kartu, suburiant komandą, nepasiduodant apkalboms ir negatyvui galima padovanoti nuostabų renginį, į kurį susirinko aktoriai, humoristai, magai iš Europos. Šios dvi moterys viską padarė turėdamos tik svajonę, be jokių finansų ir resursų. Ypač visus sužavėjo Vilma, turinti ne tik klausos, bet ir judėjimo negalią, dėl ko daugelis sakytų – neįmanoma! Tačiau komandoje „neįmanoma“ šios moterys pavertė „įmanoma“! Tai pavyzdys kiekvienam bendruomenės nariui“, – akcentavo K. Vaišnora. Jis pasidžiaugė, kad tokio didelio masto renginiai jau imami organizuoti ne tik Vilniuje ir Kaune, bet ir Panevėžyje. „Lietuva bunda“, – sake jis. Prezidentas pasidžiaugė ne tik komikų, magų, aktorių parodyta programa bet ir

jų komunikavimu su žiūrovais. „Kurtiesiems tai buvo kažkas naujo“, – pažymėjo jis. Pasidomėjus, ar festivalio bilietų kaina (60 eurų, iš kurių didžioji dalis buvo skirta salės nuomai, pietums ir vakarienei) nebuvo per didelė, K. Vaišnora patvirtino, kad už kokybę reikia mokėti, ir tai turi suprasti ir kurtieji.

Pabaigoje galime pasidžiaugti ir dar vienu labai svarbiu dalyku: teatralai iš Italijos, Ispanijos, Didžiosios Britanijos, Rusijos ne tik žinojo, kur yra Lietuva, bet ir skleis gerą žinią apie mūsų šalį bei gerus, svetingus žmones.

Organizatorės pasistengė, kad jie pabuvotų ne tik Panevėžyje ir Vilniuje, bet ir aplankytų Trakus, Kryžių kalną bei kitas žymias mūsų šalies vietas.

Draugijos savanoriai LKD inf.

Dar pavasarį Lietuvos kurčiųjų draugija (LKD) pakvietė klausos negalios asmenis ir visus, mokančius gestų kalbą, prisidėti prie LKD savanorių komandos. Buvo suburta 17 asmenų komanda: keturi vilniečiai, penki kauniečiai, šeši klaipėdiečiai ir du panevėžiečiai.

Būsimiems savanoriams buvo organizuoti mokymai, kur paaiškinta, kas yra LKD savanoris ir jų veiklos svarba. LKD savanorių komandos tikslai – suorganizuoti vieną arba dvi įdomias veiklas savo miesto kurčiųjų rehabilitacijos centro bendruomenei ir padėti draugijai organizuoti didžiausius metų renginius. Po mokymų paaiškėjo, kad savanorių komandos tikslai dar didesni, o jų idėjos tikrai vertos būti įgyvendintos.

Pirmieji tikslai buvo įgyvendinti dar vasarą, kai Panevėžio savanorės sukviėtė Lietuvos kurčiuosius į žygį baidarėmis upėmis Jara – Šventoji. Greitai po jų klaipėdiečiai taip pat įgyvendino savo tikslą – surengė vakarėlį be alkoholio.

Savanorių veiklos bus vykdomos iki šių metų pabaigos, tad kviečiame aktyviai sekti savo miestų rehabilitacijos centrų naujienas. Nepraleiskite galimybės nuvykti į sūrio „Džiugas“ namus Telšiuose (organizuoja Kauno savanoriai), sudalyvauti turizmo gido mokymuose (organizuoja Vilniaus savanorių komanda) ir kituose renginiuose.

Savanorių svarba draugijai išties didelė, o jos reikšmę pajausti galima organizuojant įvairius renginius. Rugsjūčio mėnesį LKD dalyvavo didelio masto festivalyje „Laisvės piknikas 2019“ Kaune ir ten pasakojo girdintiesiems apie gestų kalbą, supažindino su kurčiųjų kul-

Panevėžio savanorės sukviėtė Lietuvos kurčiuosius į žygį baidarėmis.

tūra. Bendravimo tempas tikrai buvo didelis: išdalytas didelis kiekis informacinių lankstinukų, mėnraščių „Akiratis“, kišeninių kalendorių su gestų kalba, o svarbiausia – su vertėjo pagalba vyko abipusė komunikacija tarp girdinčiojo ir kurčiojo. Šiame renginyje dalyvavo ir prie informacijos sklaidos prisidėjo LKD savanoriai iš Kauno ir Vilniaus.

Savanorių pagalba buvo reikšminga ir Tarptautinės kurčiųjų savaitės metu. Jie prisidėjo prie Seime organizuojamos Tarptautinės konferencijos „Europos šalių pavyzdžiai, užtikrinantys kurčiųjų socialinę gerovę“ operatyvumo: registravo atvykstančius dalyvius, supažindino atvykusius su konferencijos programa ir esant poreikiui nukreipdavo į konferencijos salę.

Kviečiame žiūrėti vaizdo įrašo naujieną, kur pristatomi visi LKD savanoriai bei veiklos, nuskenavus QR kodą arba apsilankius LKD tinklapio www.lkd.lt skiltyje *video naujienos*.

Klaipėdos savanoriai surengė vakarėlį be alkoholio.

Buvo galima išvysti ir dviese, ir trise, ir net šešiese atliekamų poezijos kūrinių.

Lektorius iš Prancūzijos E. Cifra.

Pirmasis kurčiųjų poezijos festivalis

Ramunė BUIKAUSKIENĖ

Rugsėjo 28 d. Kaune Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija (LKJA) surengė kurčiųjų poezijos festivalį. Renginys, skirtas šiai meno formai populiarinti ir visuomenei atskleisti jos grožį, įspūdingai užbaigė Tarptautinę kurčiųjų savaitę.

Renginys – ne tik kurtiesiems

Organizatoriai po šventės savo feisbuko paskyroje dėliaugėsi: „Susirinko net apie 350 žiūrovų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kaimyninių šalių.“ Kas pritraukė tiek daug žiūrovų? Priežasčių – daug: tai pirmas toks renginys Lietuvoje; kurčiųjų poezija yra išskirtinė meno šaka ir svarbi šios kultūrinės mažumos dalis.

Organizatoriai renginio kvietimuose pabrėžė, jog laukiami ne tik kurtieji, bet ir girdintieji, besidomintys kurčiųjų kultūra, gestų kalba ar tiesiog norintys praplėsti savo akiratį. Kad pastariesiems būtų lengviau suprasti, prieš kiekvieną poezijos kūrinių buvo pateikiamas apibendrintas žodinis vertimas. Tad salė mirgėjo ne tik nuo pažįstamų mūsų bendruomenės narių veidų, bet ir buvo matyti naujų, kiek nedrąsių girdinčiųjų veidai. Vizualinė poezija gali būti suprantama kiekvienam, tereikia pasitelkti savo vaizduotę ir atidžiai sekti kūrinius.

Kurčiųjų poezija – nuo komedijos iki dramos

Festivalyje nebuvusiems skaitytojams natūraliai kyla klausimas – ar kurčiųjų poezija nėra tiesiog gestų kalba perteikti rašytiniai kūriniai? Toli gražu. Kurčiųjų poezijoje gestų kalba net nėra vartojama. Kiekvieną posakį reikia perteikti vizualiai – rankų plas-

Kurčiųjų poezijos festivalio dalyviai.

tika, kūno kalba ir mimikomis. Kad perteiktų kūrinių, atlikėjas turi būti atidžiai išstudijavęs objektų fizines bei emocines charakteristikas ir jas savo kūnu reikia perteikti taip, kad suprastų žiūrovas. Ne veltui vizualinės poezijos mokytojai nuolat pabrėžia: „Jeigu nori parodyti objektą, turi pats juo pavirsti.“

Vizualinės poezijos kūriniai primena kino filmus – čia greitai keičiasi ir siužetai, ir rakursai, ir emocijos bei veikėjai. Tad norint parengti tokius sudėtingus kūrinius reikia išties nemažai laiko ir pastangų.

Laiko prireikė ir kurčiųjų poezijos festivalio dalyviams. Žavu tai, kad nė vienas iš jų (išskyrus festivalio kvietinius svečius) nebuvo profesionalas, o dalis jų į didžiąją sceną lipo pirmą kartą. Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija rugpjūčio pabaigoje surengė kelių dienų mokymus, kuriuos vedė lektorius iš Pran-

cūzijos Ervinas Cifra. Per ypač trumpą laiką dalyviai turėjo įsidėmėti pagrindines kurčiųjų poezijos taisykles ir tuomet per mėnesį savarankiškai parengti kūrinius, kuriuos pristatė festivalyje.

Kad ir kokia sunki ši užduotis atrodė, trylika mokymų dalyvių tai padarė! Jie savo kūrinių temas ir siužetus rinkosi patys. Ne vienas festivalio žiūrovas sutiktų, kad kiekvienas atliktas kūrinys tiesiog kaustė žvilgsnį. Visi atlikėjai buvo unikalūs – vieni ypač įtaigiai reiškė jausmus, kiti buvo persikūnijimo meistrai, o trečius žiūrėdamas jautėsi kaip kino teatre.

Festivalyje pristatyta daugiau nei dešimti kūrinių ir visi skirtingi: buvo ir komedijos, ir veiksmo, ir dramos, ir gilių vidinių išgyvenimų. Dalis dalyvių parengė daugiau nei vieną kūrinių, taip pat buvo galima išvysti ir

Festivalyje pristatyta daugiau nei dešimti kūrinių ir visi skirtingi: buvo ir komedijos, ir veiksmo, ir dramos, ir gilių vidinių išgyvenimų.

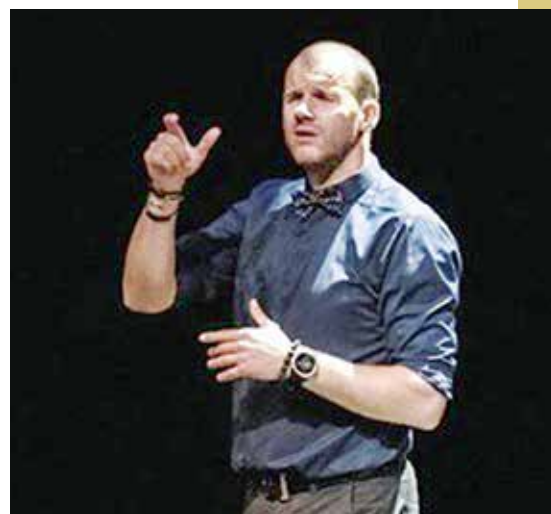
dviese, ir trise, ir net šešiese atliekamų poezijos kūrinių. Taigi šis festivalis padėjo išties stiprų pamatą panašioms renginiams ir pradėjo auginti kurčiųjų poezijos profesionalus, kuriais mūsų kurčiųjų bendruomenė galės didžiuotis.

Poezijos festivalis – išsipildžiusi jaunimo svajonė

Pirmojo Lietuvoje kurčiųjų poezijos festivalio vedėjai LKJA prezidentė Erika Jočytė ir tarybos narys Paulius Jurjonas prisipažino, kad festivalio idėja užsimezgė jau labai seniai. Tik šiemet, gavus finansavimą ir įdėjus daug organizacinio darbo, ši idėja virto realybe – renginiu, kuriuo jaunimas gali didžiuotis. Jame buvo ne tik gausu poezijos kūrinių,

bet ir dalyvavo kviestiniai svečiai – Vokietijoje gyvenantis lietuvis Andžėjus Voroneckis ir lektorius Ervinas Cifra. Muzikinius pasirodymus parengė Kauno kurčiųjų reabilitacijos centro kolektyvai. O žiūrovams, nežinantiems, kas yra kurčiųjų poezija, ją trumpai pristatė Arūnas Bražinskas.

Kad LKJA svajonė išsipildytų ir festivalis įvyktų, buvo rasta nemažai rėmėjų, o intensyvūs organizavimo darbai truko ne vieną mėnesį. Tačiau šiuo festivaliu jaunimas parodė, kad yra stiprus, aktyvus ir nebijantis priimti didelės atsakomybės. Suorganizavę pirmąjį kurčiųjų poezijos festivalį, jie sustoti net neketina. Jau visai netrukus laukia kiti dideli renginiai, o kurtieji poetai, tikime, jau rengia naujus kūrinius būsimiems pasirodymams.

Kurčiųjų poeziją trumpai pristatė A. Bražinskas.

Spalis – išskirtinis mėnuo PAGAVA

„Akiračio“ inf.

Šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrijai PAGAVA šių metų spalio mėnuo yra ypatingas: bendrija paminėjo 25 metų veiklos sukaktį. Šia proga spalio 12 d. Seime PAGAVA surengė tarptautinę konferenciją „Bendradarbiavimo galia padedant kurtiems vaikams ir jų šeimoms“. Plačiau apie konferenciją skaitykite lapkričio mėnesio „Akiračio“.

Be šio išskirtinio renginio, bendrija šeimas sukviė į susitikimą su ypatingu svečiu – Pasaulinės tėvų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, organizacijos įkūrėja ir pirmininke Leeanne Seaver. Spalio 14 d. viešnia iš JAV L. Seaver susitiko su bendrijos PAGAVA nariais. Pradžioje vyko asmeninės šeimų konsultacijos. Paskui bendrame susitikime ji perskaitė pranešimus šiomis temomis: „Kaip tėvams apsispręsti, kokį komunikavimo būdą pasirinkti auginant klausos negalią turintį vaiką?“, „Ką tėvams būtina žinoti apie tai, kaip kartu auginti girdintį ir

klausos sutrikimą turinčius vaikus?“

Spalio 19–20 d. bendrija PAGAVA šeimoms, auginančioms sutrikusios klausos vaikus, surengė mokymus. Jų metu buvo aptartos šios temos: „Vaikų ausų ligos. Sąsaja su klausos silpnėjimu“; „Sutrikusios klausos vaiko ugdymas ir socializacija“; „Ką reiškia būti kurčio vaiko mama / tėčiu“; „Valstybės parama neįgaliesiems“; „Emocijų valdymas ir pasitikėjimo savimi stiprinimas“.

Renginys vyko gražioje kaimo turizmo sodyboje Jurbarko rajone.

Tėvų patogumui mokymai organizuoja-

mi skirtinguose regionuose. Dar vienus mokymus šeimoms PAGAVA numato surengti lapkričio 23-24 d. Renginys vyks gražioje kaimo turizmo sodyboje Varėnos rajone. Mokymuose bus aptariamos anksčiau nurodytos temos. Vaikams mokymų metu bus organizuojama atskira užimtumo programa. Girdintys broliai ir seserys taip pat laukiami! Mokymai bus verčiami į lietuvių gestų kalbą. Maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas apmokės bendrija PAGAVA.

Norintys dalyvauti kviečiami registruotis iki lapkričio 18 d. el. paštu pagavabendrija@pagava.lt arba tel. + 370 646 55 108.

Dalyvavimas šeimų mokymuose ne tik suteikia galimybę įgyti naujų žinių, pasikonsultuoti su įvairių sričių specialistais, bet ir susipažinti su panašaus likimo šeimomis, pasidalyti patirtimi, pabendrauti neformalioje aplinkoje. Tai puiki patirtis ir vaikams: susiradę naujų draugų jie išstisus metus ir toliau bendrauja.

Surdologijos centro direktorės I. Stelmokienės darbo kolegės Loreta Fedorec ir Lina Juozaitienė.

Naująją centro vadovę gestų kalba supo nuo gimimo

Vaida LUKOŠIŪTĖ

Rugsėjo 10 d. Lietuvos kurčiųjų draugijos Respublikinė valdyba nusprendė Surdologijos centrą reorganizuoti į Lietuvos gestų kalbos institutą. Greitu laiku, sutvarkius juridinius klausimus, pavadinimas jau bus oficialiai pakeistas ir įregistruotas.

Į motinystės atostogas išėjus centro direktorei Jolantai Radevič, buvo paskelbtas konkursas šioms pareigoms eiti. Buvo keliamos dvi kandidatūros. Po ilgų svarstymų valdybos nariai priėmė sprendimą: kurčiųjų organizacijoms svarbiai įstaigai vadovaus leva Stelmokienė.

„Esu kurčių tėvų girdintis vaikas, tad gestų kalba mane supa nuo pat gimimo“, – tai svarbiausi levos žodžiai, „Akiračiui“ duotame interviu. Jie galbūt lėmė ir valdybos narių sprendimą ją skirti atsakingoms pareigoms, nes šis centras susijęs su gestų kalba.

Leva, trumpai papasakokite apie savo šeimą, kurioje augote ir išmokote gimtosios kurčiųjų kalbos.

Mano tėvai – vilniečiai Dalia ir Jonas Čirbai. Praeityje ir dabar abu yra aktyvūs kurčiųjų bendruomenės nariai. Šeimoje augome dviese su sese. Dabar jau esame sukūrusios šeimas ir auginame savo vaikus. Tėvai labai palaikė ir parėmė, kai auginau vaikus, dirbau ir siekiau bakalauro ir magistro diplomų. Galiu drąsiai sakyti, jog tai, kad dirbu mėgstamą darbą ir galiu jam atiduoti visą savo energiją, yra didelis ir tėvų nuopelnas. Taip pat jie remia ir palaiko sesės šeimą. Džiaugiuosi, kad mano vyras taip pat mane palaiko ir skatina toliau tobulėti.

Kuriai kalbai teikiamas pirmumas jūsų šeimoje?

Mūsų šeimoje tiek lietuvių, tiek gestų kalba buvo ir yra svarbios ir vienodai vartojamos. Mano mama puikiai moka lietuvių kalbą, tad su manimi ir sese ji bendrauja žodine kalba arba gestų kalkine kalba. Su tėveliu bendraujame lietuvių gestų kalba. Svarbu paminėti, kad didelė dalis bendravimo su tėvais vyksta skaitant iš lūpų. Viena vertus, manau, kad jie, būdami senosios kartos atstovai, yra išlavinę šį įgūdį, kita vertus, juk tėvai savo vaikus supranta ir iš pusės žodžio. Tad galbūt dėl to nesureikšminame, kokią kalbos formą vartojame. Juk svarbiausia, kad visi susikalbame mums priimtinu būdu ir galime aptarti įvairiausias temas: nuo vaikų auginimo, sodininkystės iki užsienio politikos.

Kiek plačiau papasakokite apie bakalauro ir magistro diplomus, ar jie susiję su gestų kalba?

Tik pirmasis neuniversitetinis bakalauro diplomus yra susijęs su lietuvių gestų kalba. Jį įgijau Vilniaus kolegijoje. Tai lietuvių gestų kalbos specialybės bakalauro diplomus. Vėliau M. Romerio universitete įgijau viešojo administravimo bakalauro diplomą ir toliau mokslus tęsiau Tarptautinėje verslo ir ekonomikos mokykloje (ISM), kur gavau verslo vadybos magistro diplomą.

Jūs vadovausite Surdologijos centrui, kuris greitu laiku bus vadinamas Lietuvos gestų kalbos institutu. Ar prieš tai jūsų darbas buvo susijęs su kurčiųjų bendruomene?

Nors esu iš kurčiųjų šeimos ir nuo vaikystės mane supo kurtieji suaugę ir vaikai, ilgą laiką profesinėje veikloje vengiau kalbėti apie tai. Kol studijavau Vilniaus kolegijoje gestų kalbos specialybę, ši disciplina man sekėsi tikrai lengvai. Daugelis tai nurašydavo mano „statusui“, bet juk mokantis kitų disciplinų reikėjo nemažai valios ir pastangų! Be abejo, mano smalsumas ir turimos gestų kalbos žinios atvėrė man duris į pirmąją darbovietę – VšĮ Surdologijos centrą. Tačiau tam, kad įsitvirtinčiau darbinėje srityje, vien buvimo CODA (taip vadinami kurčių tėvų girdintys vaikai – aut. past.) tikrai nepakako. Dabar, praėjus beveik penkiolika metų nuo pirmųjų studijų pradžios, pamąstau, kad tiesiog norėjau savo darbu įrodyti gebėjimus ir galimybes bei išsikvototi vietą po saule šioje bendruomenėje.

Taigi, grįžtant prie jūsų klausimo, norėčiau paminėti, kad studijų Vilniaus kolegijoje metu tarsi pats darbas mane susirado. Pirmasis oficialus mano darbas ir buvo Surdologijos centre. Tuomet mane, dar tik II kurso studentę, pastebėjo dėstytojai ir pasiūlė prisidėti prie lietuvių gestų kalbos žodyno rengėjų komandos. Tiesa, šis epizodas buvo ganėtinai trumpas, mat netrukus lietuvių gestų kalbos žodyno rengimo darbus perėmė Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras. Taigi taip aš kartu su žodyno rengėjų komanda atsidūriau Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre (LKNUC), kuriame dirbau iki šiol 13 metų.

Tiesa, vos baigus studijas Vilniaus kolegijoje, buvau pakviesta dirbti joje. Čia atradau dar vieną savo mėgstamą veiklą – gestų kalbos mokymą ir turėjau galimybę į gestų kalbą pažvelgti iš dar vienos perspektyvos. Juk sakoma, kad geriausiai žinios įsisavinamos tuomet, kai jomis pasidalijama su kitais. Šio darbo patirtis yra itin glaudžiai susijusi su viena iš Surdologijos centro vykdoma veikla – gestų kalbos mokymu / kursais įvairioms girdinčiųjų grupėms.

Trumpai papasakokite apie darbą LKNUC. Ar jis susijęs su Surdologijos centro veikla?

Darbas LKNUC buvo įvairiapusis. Pirmiausia, kaip jau minėjau, pradėjau dirbti gestų aprašų rengėja ir kartu su darbo grupe rengdavau gestų aprašus. Pagrindinė mano funkcija šiame darbe buvo gestų aprašymas ir pavyzdžių iš gestų kalbos vertimas į lietuvių kalbą.

Laikui bėgant įsitraukiau ir į kitas Metodinių priemonių rengimo ir gestotyros skyriaus veiklas. Viena jų – specialiųjų mokymo priemonių

klausos negalią turintiems mokiniams rengimas. Taigi tobulėjau ir augau kartu su kolektyvu, įgijau daug neįkainojamos patirties. Šios dvi veiklos ligi šiol man yra labai artimos ir mielai jų imuosi! Po kurio laiko LKNUC administracija pasiūlė eiti minėto skyriaus vedėjo pareigas. Žinoma, kad nedvejodama sutikau.

Tad apibendrinama galiu pasakyti, kad veiklos, kurias vykdžiau dirbdama LKNUC, išdales susijusios su Surdologijos centro veikla. Gal ne tiesiogiai, bet panašumų tikrai yra.

Kokios priežastys lėmė, kad jūs kandidatavote į Surdologijos centro direktoriaus pareigas?

Tikrai negalėčiau įvardyti vienos priežasties. Sprendimą kandidatuoti į šią poziciją lėmė ne vienas faktorius. Negaliu nepaminėti ir nepasidžiaugti, jog būtent LKNUC mane „užaugino“. Esu tikrai dėkinga visai administracijai ir kolegoms už nepaprastą patirtį, už galimybę mokytis ir tobulėti, ieškoti savęs, lavinti savo stiprybes ir neužsisukti vienoje veikloje. Juk sutikdama tapti skyriaus vedėja neturėjau jo-

kios projektų administravimo patirties! Ir tikrai tame kelyje buvo visko: ir smagių pergalių, ir klaidų, ir ašarų. Bet atėjo toks momentas, kai norėjosi save išbandyti ir kitur, kitoje įstaigoje.

Ar savo augimą įsivaizduojate būtent čia, Surdologijos centre?

Šiuo metu – taip. Tikrai nesivaikiau direktoriaus statuso. Tiesiog taip sutapo, kad atsilaisvino Surdologijos centro vadovo pozicija, ir kurčiųjų bendruomenė paskatino kandidatuoti. Kurį laiką dvejojau, tariausi su vyru. Žinojau, kad reikės įdėti nemažai darbo ir pastangų tam, kad centras sustiprėtų. Kadangi, kaip jau kalbėjome, abiejų organizacijų veiklos panašios (projektų įgyvendinimas, mokymų/mokymo (-si) medžiagų rengimas), pasiryžti buvo drąsiau.

Kalbėjote, kad ugdymo centre turėjote labai stiprią komandą. O kaip jums sekasi dirbti su nauja komanda?

Su centro darbuotojais dar tik pažindinamės. Juk čia dirbu dar tik 10 dienų! Vieši

konkursai jau buvo laimėti ir projektai pradėti įgyvendinti iki man pradėdant dirbti. Tad šiuo metu esu labiau stebėtoja. Centre dirba dvi nuostabios, veiklios merginos, kurios puikiai išmano šių projektų administravimą, nusistovėjusią praktiką. Tai jos koordinuoja šiuo metu įgyvendinamus tris projektus. Taigi dabar mokausi iš jų! Galiu pasidalyti ir, žinoma, dalijusosi savo patirtimi ir įžvalgomis, tačiau neskubu imtis veiksmų ir iš karto keisti jų funkcijų arba tvarkos. Manau, tai ateis su naujomis veiklomis ir idėjomis, kurių tikrai netrūksta!

Kokios emocijos užplūdo šiame darbe, ar džiaugiatės priėmusi sprendimą dirbti čia?

Žinoma, kaip ir kiekvienam žmogui, nėra lengva žengti pirmąjį žingsnį ir išeiti iš komforto zonos. Pirmomis dienomis manye virė tikra emocijų puokštė: buvo ir baimės, ir nerimo, ir džiugesio. Tačiau su kiekviena diena vis labiau apsirantu ir jaučiuosi kaip savo rogėse. Jau matau sritis, kurias reikėtų stiprinti bei tobulinti, ir tai, kas puikiai veikia.

Minantis pedalus paskui svajonę

Gargždžiškis Robertas Butkevičius menkai pažįstamas kurčiųjų bendruomenei, tačiau dviračių sporto entuziastams jis žinomas – nepri-girdintis vyras dažnai dalyvauja dviračių plento varžybose. Klausos negalia jaunystėje buvo kliūtis siekti sportinės karjeros, bet jis nepasidavė – šiandien jo namų sienas puošia medaliai ir atminimo taurės.

Roberto klausos stipriai pablogėjo dar kūdikystėje, tačiau pradinės klases dar gebėjo baigti gimtuosiuose Gargžduose. Vėliau keletą metų mokėsi dabartinėje Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokykloje, bet ten nepritapo, tad tėvai nusprendė parsivežti ir mokyti namie. Vidurinio išsilavinimo diplomą įgijo Gargždų vakarinėje mokykloje, gimtajame miestelyje pradėjo dirbti staliumi, sukūrė šeimą.

Dviračių sportu susidomėjo būdamas 14 metų. Klaipe doje buvo dviračių trekas, bet gydytojų komisija neleido jam treniruotis dėl klausos sutrikimo. Tai sugriovė ateities planus. Nepadėjo nei maldavimai, nei prašymai, tačiau jaunuolis nepasidavė – treniravosi net dvejus metus savarankiškai. Vyras pamena, kad 1984 m. jis buvo pakviestas į treniruotių stovyklą Plungės rajone, tačiau sąlygos buvo labai sudėtingos ir griežtos. Reikėdavo kasdien dviračiu dukart per dieną numinti po 40–50 kilometrų. Dviračiai nė iš tolo neprilygo dabartiniams, pavyzdžiui, jei negerai persijungia pavaros – traškėdavo, šalmi nepatogūs ir sunkūs, nebuvo specialios aprangos, geriamuoju vandeniu niekas nepasirūpindavo. Tokiomis sąlygomis jaunuolis ištvėrė tik kelis mėnesius, su sportu

teko atsisveikinti, bet ne visam laikui.

Atsisveikino, o širdy vis dar ruseno meilė šiam sportui. 2011 m. Robertas vėl sėdo ant dviračio. Šiandien, rodydamas medalius, jis pasakoja, kad tuo metu pirmosios varžybos buvo dėl Skuodo taurės 2013 m. Pačios sunkiausios varžybos jo karjeroje – *Gravel Fondo* varžybos 2018 metais. Jų metu nuleido padangą, važiavo klaidžiais žvyrkeliais, prirėkė daug pastangų, kad nepasiduotų ir baigtų varžybas. Jis džiaugiasi, kad pakako jėgų ir valios finišuoti, nors tuo metu nemanė, kad pavyks. Prizinės vietos neužėmė, bet Robertui labai brangus atminimas iš tų varžybų – vardinis medalis už ištvermę. Praeitais metais susidomėjo kalnų dviračiais ir žada sportuoti toliau, nors šiemet jau skaičiuoja 50-uosius gyvenimo metus.

Vyras svajoja kada nors dalyvauti kurčiųjų varžybose, tik kol kas nėra kurčiųjų šios sporto šakos entuziastų. Jam patinka važiavimo dviračiu iššūkiai, kai vėjas švilpia pro ausis, vaizdai keičiasi, tu važiuoji ir jautiesi laisvas.

Nuo 1985 m. Robertas yra Lietuvos kurčiųjų draugijos Klaipėdos skyriaus narys, bet su kurčiaisiais beveik nepalaiko ryšių, nemoka gestų kalbos. Minties susirasti daugiau neprigirdinčių

Kristina RIMKIENĖ

Dviračių sporto entuziastas gargždžiškis R. Butkevičius.

draugų ir pramokti gestų jis neatsisako, tiesiog šiuo metu daugiau laiko skiria šeimai ir darbui. Su girdinčia žmona, dukra ir sūnumi mėgsta keliauti automobiliu po Europą. Likęs laisvalaikis atiduodamas didžiajai aistrai – dviračiams. Ir dabartiniai draugai – tie patys dviračių sporto bendražygiai. Kad dviračiai – jo didžioji meilė, rodo ir tas faktas, kad Robertas savarankiškai mokosi anglų kalbos, norėdamas rasti daugiau informacijos apie dviračių sportą, važiavimo techniką ir kitas dviračių sporto subtilybes.

Robertas – puikus pavyzdys, įrodantis, kad svajonės tikrai pildosi ir įmanoma to pasiekti, jei labai nori. Galbūt ateis laikas, kai atsiras daugiau kurčiųjų, norinčių minti dviračius ir dalyvauti varžybose. Na, o mes jam linkime ištvermės, jėgos ne tik dalyvauti, bet ir laimėti varžybose.

M. Radavičius turi idėjų ir entuziazmo iš esmės pakeisti LGKVA veidą.

Naujasis Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacijos prezidentas M. Radavičius

Justina VERTELKAITĖ

Birželio 7 d. Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacija (LGKVA) beveik vienbalsiai išrinko naują prezidentą: dešimtmetį asociacijai vadovavusią Ramunę Leonavičienę pakeitė gestų kalbos vertėjas Mantas Radavičius. Jis šiemet baigė Vilniaus kolegiją ir įgijo gestų kalbos vertėjo specialybę. Nors jam tik 22 metai, jauno vaikiną galvoje idėjų ir entuziazmo iš esmės pakeisti LGKVA veidą netrūksta. Pasibaigus rugsėjo darbų maratonui, naujasis LGKVA prezidentas sutiko pasidalyti savo mintimis su „Akiračio“ skaitytojais.

Mantai, papasakok, kaip užsimezgė ryšys su kurčiųjų bendruomene?

Gimiau ir augau kurčiųjų šeimoje, tad kurčiųjų bendruomenė ir gestų kalba man nėra svetimos. Augant stebėjau savo brolio veiklą Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre, ir pamažu man pačiam atsirado noras įsitraukti į aktyvią bendruomeninę veiklą. Taip pradėjau lankyti imituojamosios dainos būrelį, dažnai tekdavo savanoriauti Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijos (KKJO) veiklose, o vėliau tapau ir KKJO tarybos nariu. Paskui perėjau į Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociaciją (LKJA). Dabar jau trejus metus dirbu gestų kalbos vertėju Kaune. Taigi mano ryšys su kurčiais yra ilgas ir glaudus.

Kodėl pasirinkai gestų kalbos vertėjo specialybę?

Dar mokydamasis aštuntoje klasėje sugalvojau, kad noriu būti gestų kalbos vertėju. Šis noras nedingo iki pat dvyliktos klasės, tad baigęs mokyklą nė nedvejojau, kokią specialybę rinktis. Savo pasirinkimo tikslios priežasties nebeatsimenu, bet manau, kad didelę įtaką padarė tai, jog augau kurčiųjų šeimoje ir nuo mažens mačiau, kaip stinga komunikacijos tarp girdinčiųjų ir kurčiųjų. Norėjau bent šiek tiek šią problemą sumažinti.

Kaip tapai LGKVA nariu?

LGKVA nariu tapau prieš metus. Pats asmeniškai domėjausi, ką asociacija yra nuveikusi nuo savo įsikūrimo, ir pamačiau, kad be šios organizacijos vertėjai greičiausiai neturėtų tų, ką turi dabar.

Šiemet teko dalyvauti Pasaulinės gestų kalbos vertėjų asociacijos (WASLI) konferencijoje. Supratau, kad Lietuvoje turime labai aukšto lygio vertimą: organizuojame tarptautines konferencijas, kuriose dirba kurtieji

vertėjai ir yra verčiama tarptautiniais gestais. O daugelyje šalių tai yra dar nepažįstamas dalykas. Daugiausia tai pavyko pasiekti per LGKVA veiklą. Mes turime labai daug ir tuo galime pasidžiaugti, tačiau kartais neįvertiname. Prisijungiau prie LGKVA, kad prisidėčiau prie visiems Lietuvos gestų kalbos vertėjams aktualios veiklos.

Kas paskatino kandidatuoti į LGKVA prezidento postą?

Man labai patinka mano darbas ir šioje srityje noriu siekti daugiau, domiuosi perspektyvomis. Baigęs mokslus Vilniaus kolegijoje supratau, jog mano darbotvarkėje atsilaisvino vieta naujai veiklai, kuriai galiu skirti daugiau laiko ir dėmesio. Kaip tik buvo planuojamas LGKVA suvažiavimas ir naujo prezidento rinkimai, tad nusprendžiau išbandyti jėgas, ir man pavyko.

Kaip manai, kokie iššūkiai tavęs laukia?

Tapęs prezidentu pirmiausia pastebėjau, kad žmonės mane vertina labai skeptiškai. Pasigirdo kalbų, kad, R. Leonavičienei palikus LGKVA prezidento postą, asociacijai bus tikrai sunku, nes žmonės netiki, jog kas nors gali pakeisti buvusią prezidentę. Taigi pirmas uždavinys man bus pakeisti šį požiūrį, parodyti, kas esu ir ką galiu. Labai stengsiuosi, kad man tai pavyktų padaryti.

Antra, pastaruoju metu taip pat iškilio prieštaraimų, kad LGKVA apskritai Lietuvoje nereikia, ji neveiksni, ir dėl to daug gestų kalbos vertėjų nenori įsitraukti į asociacijos veiklą. Tikras iššūkis bus pakeisti šį neigiamą požiūrį į LGKVA. Iš esmės norėusi padaryti taip, kad žmonės norėtų būti asociacijos nariais, kad atsirastų didesnis pasitikėjimas iš vertėjų pusės kurčiaisiais, ir iš kurčiųjų pusės – vertėjais, taip pat kad ir gestų kalbos vertėjai

labiau pasitikėtų savimi bei savo kolegomis, daugiau bendradarbiautų tarpusavyje.

Taigi kartu su komanda stengsimės didinti asociacijos žinomumą ir prestižą visuomenėje: skatinsime gestų kalbos vertėjų tarpusavio bendradarbiavimą, dalijimąsi gerąja patirtimi, taip pat dialogą su kurčiųjų organizacijomis. Manau, būtina visiems suprasti, kad LGKVA yra itin svarbi organizacija siekiant pagerinti gestų kalbos vertėjų darbo sąlygas ir kelti šios profesijos prestižą visuomenėje, taip pat gerokai prisidedanti prie kurčiųjų gerovės Lietuvoje kūrimo. Informacinę veiklą daugiausia planuojame vykdyti per projektus, kuriems idėjas jau generuojame. Idėjų yra tikrai daug, tiesiog reikia jas visas išgryninti ir judėti į priekį.

Ko pats tikiesi šiame naujame profesiniame kelyje?

Vadovo vaidmuo – man nauja, dar neišbandyta sritis. Tad iš savęs tikiuosi asmeninio ir profesinio tobulėjimo – tai tikrai sudėtingas iššūkis. Labai tikiuosi, kad pavyks sklandžiai vykdyti LGKVA prezidento pareigas ir būsiu pavyzdys kitiems gestų kalbos vertėjams. O iš komandos labai tikiuosi palaikymo ir aktyvaus dalyvavimo asociacijos veikloje. Noriu, kad ir jie būtų pavyzdys ir įrodymas, jog asociacija reikalinga mums visiems.

Ko palinkėtum sau, savo kolegoms ir visai kurčiųjų bendruomenei?

Visiems linkiu daugiau tikėjimo, kad ateityje viskas bus tik geriau, taip pat asmeninio bei institucinio bendradarbiavimo, nes tik dirbdami kartu, eidami išvien, mes galime pasiekti daugiau gestų kalbos vertėjams ir kurtiesiems palankesnių politinių sprendimų. Ir apskritai – tik dirbdami kartu mes būsime laimingesni.

Prezidentė D. Grybauskaitė LKNUC paskelbė „Solidarumo bėgimo 2019“ pradžią ir davė pirmąjį startą

UGDYMAS

Prezidentė D. Grybauskaitė kartu su moksleiviais pasodino simbolinį Solidarumo ažuoliuką mokyklos kieme.

„Solidarumo bėgimui“ startą davė prezidentė D. Grybauskaitė

„Akiračio“ inf.

Rugsėjo 30 d. kadenciją baigusi prezidentė Dalia Grybauskaitė Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centre (LKNUC) paskelbė didžiausios šalyje moksleivių paramos akcijos „Solidarumo bėgimas 2019“ pradžią ir davė pirmąjį startą. Iš viso dėl bendro tikslo susivienijo ir šiemet „Solidarumo bėgime“ dalyvaus 395 arba trečdalis Lietuvos mokyklų.

Šiemet net 65 tūkst. šalies vaikų pasiryžo dalyvauti paramos bėgime ir taip ištiesti pagalbos ranką gyvenantiems sunkiau. Pasak prezidentės, visą šalį suvienijusi iniciatyva yra geriausias įrodymas, kad padėti gali kiekvienas – nesvarbu nei amžius, nei socialinė padėtis.

Pirmajam bėgimui prie starto linijos stojo beveik šimtas LKNUC

ugdytinių, prie jų prisidėjo dalis centro pedagogų, dvidešimt penki Filaretų pradinės mokyklos moksleiviai. Į šį renginį atvykęs Ukrainos ambasadorius visiems padėjo už paramą ir draugystę. „Solidarumo bėgimo“ dalyvius sveikino Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto grupės vadovas Rolandas Zuoza, organizacijos „Gelbėkit vaikus“ generalinė direktorė Rasa Dičpetrienė. Prezidentė dalyviams įteikė diplomus ir palinkėjo, kad šis bėgimas taptų geriausia atsakomybės ir rūpesčio kitais pamoka visiems. Paskui kartu su moksleiviais pasodino simbolinį Solidarumo ažuoliuką centro kieme.

LKNUC jau šeštus metus prisideda prie organizacijos „Gelbėkit vaikus“ organizuojamos paramos akcijos „Solidarumo bėgimas“. Šią iniciatyvą jau trečius metus globoja prezidentė D. Grybauskaitė. Šiemet „Solidarumo bėgimo“ metu surinktos lėšos bus skirtos šios organizacijos vaikų dienos centrams paremti bei Rusijos okupuotose teritorijose gyvenantiems negalia turintiems Ukrainos vaikams.

Buvusių kurčiųjų mokinių susitikimas Telšiuose

Kristina RIMKIENĖ

Nemažai telšiškių prisimena, kad Telšių kunigų seminarijos patalpose, kuriose vėliau buvo vaikų globos namai, veikė kurčiųjų mokykla. Ji buvo žinoma kaip stipri ugdymo įstaiga, ypač mokant kurčiuosius lietuvių kalbos. Ši mokykla veikė iki 2012 m., kol buvo uždaryta, o jos ugdytiniai išsibarstė po visą Lietuvą.

Išsibarstė, tačiau nepamiršo... Ir štai šią vasarą vienai buvusiai mokienei Jurgitai Pertrutienei kilo idėja surengti mokinių ir mokytojų susitikimą. Ta mintimi ji pasidalijo su drauge Donata Vilkaite, buvusia mokinių tarybos pirmininke, o ši nusprendė tai paversti realybe. Susisiekusi su buvusiais bendramoksliais maloniai nustebo, jog visi sutiko dalyvauti, nepaisydami to, kad susitikimas planuotas darbo dieną. Sunkesnė užduotis buvo gauti mokytojų kontaktus ir su jais susisiekti. Gavę kvietimus buvę mokytojai ir auklėtojai taip pat su džiaugsmu ir smalsumu pareiškė dalyvausiantys. Atvyko visi, išskyrus mylimą mokytoją Danutę Butkevičienę, nes su ja nepavyko susisiekti, dėl to labai apgailėstauta.

Mokytojams buvo staigmena rugpjūčio 27 d. išvyti visą būrį mokinių, nes jie nežinojo, kad dalyvaus dauguma, manė, jog bus 3-4 žmonės. Susitikimas neapsiejo be emocijų: visi ir juokėsi, ir verkė, matydami pasikeitusius veidus, užaugusius vaikus. Dalytasi prisiminimais, istorijomis, gyvenimo patirtimi, klausinėta apie kitus – čia nesančius. Juk praėjo daug net 20 metų, kai nesimatė.

Be abejo, koks susitikimas, neaplankius tos vietos, kur sėdėta suoluose, kur sienos mena vaikų juoką, kur būta šurmilio ir liko daug prisiminimų. Planuota tik apžiūrėti pastatą iš išorės, bet vėliau nuspręsta

Buvę Telšių kurčiųjų mokyklos mokiniai ir mokytojai.

užėiti į vidų. Nelaukta apsilankius Džiugo gatvėje esančiuose vaikų globos namuose paprašyta leisti apžiūrėti patalpas: gal pavyks pamatyti ką nors iš tų laikų. Šiuo metu viskas pasikeitę – sutvarkyta kitaip, nauji baldai. Ir koks buvo džiaugsmas išvydus anų laikų mokyklinę kėdutę! Kokia maža ji dabar atrodo! Tačiau kiek prisiminimų kilo ir koks džiaugsmas visiems!

Laikas tądien prabėgo labai greitai, net nespėta apie viską pasikalbėti. Tad nuspręsta kitąmet vėl rengti susitikimą, gal jame dalyvaus ir mokytoja, su kuria nepavyko susisiekti. Galbūt atsirastų daugiau norinčių susitikti ir apkabinti buvusius mokytojus, pasidalyti prisiminimais. Toks susitikimas galėtų tapti puikia švente. D. Vilkaitė siūlo prisidėti prie organizavimo ir susitikimo daugiau buvusių mokinių, kurie dar seniau yra baigę. Rašykite jai, siūlykite idėjas ir pagalbą.

Kalbą mokėsi – susikalbėsi

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Rugsėjo 26 d. Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje (PKNPM) vyko renginys, skirtas Europos kalbų, Tarptautinei kurčiųjų, Tarptautinei gestų kalbų ir Tarptautinei vertėjų dienoms paminėti. Renginį organizavo PKNPM ir Panevėžio „Europe Direct“ informacijos centras (EDIC).

Renginyje dalyvavo ne tik PKNPM mokiniai, Panevėžio bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai ir mokytojai, senjorai, bet ir tautinių mažumų atstovai, suinteresuoti kalbų mokymusi, siekiantys pažinti Europos lingvistinę ir kultūrinę įvairovę, sužinoti apie ES, EDIC tinklą. Tą dieną buvo minima Europos kalbų įvairovė ir skatinamas kalbų mokymasis.

Mokykloje apsilankė Alina Misiūnienė, Panevėžio „Europe Direct“ informacijos centro vadovė. Perskaitė pranešimą apie kalbų įvairovę ir pravedė viktoriną, o greičiausiai atsakiusius į klausimus gausiai apdovanojo prizais.

Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas Gennady Kofman pasakojo apie holokaustą ir tą siaubingą laiką, jidiš kalba skaitė eilėraščius. Visus sugraudino jausmingas eilėraštis apie mamą. Svečias akcentavo, kad mama žydų tautoje yra labiausiai gerbiamas asmuo.

Regina Čirickaitė, Trečiojo amžiaus universiteto Panevėžio filialo lenkų kalbos mokytoja, tiek lietuviškai, tiek lenkiškai pasakojo apie lenkų gimnaziją ir savo istoriją, kodėl ji moko lenkų kalbos. Jos studentų grupė buvo pati gausiausia. Visi studentai lenkų kalba papasakojo apie save, pomėgius ir kt. Valė Bilienė, Panevėžio politikų klubo „Veiklios moterys“ viceprezidentė, kalbėjo ne tik lenkiškai, bet ir prancūziškai, o Virgilija Šalkauskienė, be lenkų kalbos, dar puikiai moka ir vokiškai.

Dalyvavo ir artimiausios kaimynės „Saulėtekio“ progimnazijos moksleiviai: Trėja Skrupskytė, Saulė Monkeliūnaitė, Emilija Šlamaitė ir Jonas Grybė su direktoriaus pavaduotoja ugdymui Jovita Anilioniene. Jie labai sklandžiai kalbėjo anglų, vokiečių, rusų kalbomis. Esame dėkingi už pagalbą, pakviečiant šiuos mokinius į renginį, progimnazijos direktoriui Algirdui Gedeikiui.

Pirmą sykį mokykloje lankėsi Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos anglų ir švedų kalbų mokytojos metodininkės Laimutės Juodgudytės paskatinti III gimnazijos klasės (11 kl.) moksleiviai: Saulė Galeckaitė, Gerda Lipnevičiūtė, Domantas Majauskas, Aleksandras Krasnouchovas. Šie nuostabūs gimna-

zistai švedų kalbą mokosi tik pirmus metus, bet kalbėjo kaip tikri profesionalai.

Labai džiaugėmės mokykloje sulaukę ukrainiečių bendruomenės atstovės Vitos Ponomariovos. Ji lietuviškai ir ukrainietiška skaitė Taraso Ševčenkos, ukrainiečių poeto, dailininko, rašytojo, etnografo, imperatoriaus menų akademijos akademiko, kūrėjo ukrainiečių ir rusų kalbomis, poeziją.

Nuoširdžiai dėkojame totorių bendruomenės atstovei Klarai Bogatovai už labai nuoširdų ir įdomų pasakojimą apie totorius, svarbius istorinius faktus, kaip totoriai atsikūrė Lietuvoje, ir padovanotą totorių skanėstą.

Palmira Lukoševičienė, Panevėžio esperanto klubo „Revo“ narė, išsamiai papasakojo tiek esperanto, tiek lietuvių kalba apie esperanto – labiausiai paplitusią dirbtinę kalbą. Ji informavo, kad esperanto nėra (ir niekada nebuvo) gimtoji kalba jokiai tautai. Akcentavo, kad kalbos pavadinimas kilęs iš pseudonimo (Dr. Esperanto), kuriuo naudojosi kalbos kūrėjas Liudvikas Lazaras Zamenhofas, spausdinamas pirmą savo darbą šia tema. Kurdamas esperanto kalbą, L. L. Zamenhofas norėjo, jog ją būtų galima lengvai išmokti ir kad ji taptų pagalbine tarptautine kalba, antrąja kalba visiems pasaulyje, t. y. jis nenorėjo, kad ji pakeistų visas kitas kalbas, o tik palengvintų bendravimą tarp kalbančių skirtingomis kalbomis.

Esame dėkingi Panevėžio esperanto klubo „Revo“ pirmininkei Vidai Kulikauskienei už nuoširdų bendradarbiavimą su mokykla, baltarusių bendruomenės atstovei Marijai Miknei – už geranorišką pagalbą.

Renginio pirmąją dalį, skirtą Europos kalbų dienoms (ir ne tik), šiaurės aukštaičių kalba skaitydama poeziją užbaigė Panevėžio rajono šviesuolė žurnalistė Onutė Striškienė.

Dėmesys gestų kalbai. Antroji renginio dalis buvo skirta Tarptautinei kurčiųjų dienai. Auklėtoja Rūta Moroženė papasakojo apie lietuvių gestų kalbą, o kartu su auklėtojais Lijana Čipliene, Ramūnu Kabeliu ir Artūru Juknevičiumi organizavo įdomius žaidimus. Į juos įsitraukė ne tik mokyklos mokiniai, bet ir svečiai. Buvo vedama gestų kalbos pamokėlė lietuvių, anglų, rusų, prancūzų gestų kalbomis, mokant pačius svarbiausius žodžius: pasisveikinimo, dėkingumo, jausmų raiškos ir kitus. Savo prisiminimais apie mokyklinius metus pasidalijo sporto klubo „Vėjas“ veteranas Julius Barisevičius. Naujais magijos triukais stebino iliuzionistas Vilius Glušokas, lietuvių gestų kalbos mokytojas ir bibliotekininkas. Visus sudomino jo surengta paroda su retais leidiniais.

Truputis istorijos. Verta prisiminti, kad 1951 m. Tarptautinė kurčiųjų federacija paskelbė paskutinį rugsėjo sekmadienį Tarptautine kurčiųjų diena. Daug reikšmės kurčiųjų gyvenimui, jų bendravimui ne tik tarpusavyje, bet ir su visa visuomene, turėjo bendravimo gestais atradimas. 1760 m. buvo įkurtas Paryžiaus kurčiųjų institutas, kuris ir padėjo pagrindus šiai kurčiųjų kalbai. Prie to daugiausia prisidėjo instituto steigėjas Šarlis Mišelis de L'Epe. Pirmasis gestų kalbos žodynas išleistas tik 1965 m. Jį sudarė 300 simbolių.

Daugybė žymių asmenų buvo kurtieji. Pvz., poetas Pjeras de Ronsaras, Viktoras Hugo, parašęs „Paryžiaus katedrą“, italų dailininkas Antonijus Stanioli, prancūzų skulptorius Desenas, filosofas Ž. Ž. Ruso. Bethovenas apkurtęs parašė savo Devintąją simfoniją. 1989 m. JAV Vyriausybėje pirmą kartą dirbo kurčiasis asmuo – Robertas Davila, Dž. Bušo paskirtas švietimo ministro padėjėju invalidų mokymo klausimais.

Irmą Misevičienę gražaus jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikina Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos bendruomenė ir dėkoja už jos rūpestį bei pastangas visus skaniai pamaitinti.

Pirmoji mokyklos laida 1961 m

Rugsėjo pirmoji naujoje kurčiųjų mokykloje (Filaretų g. 36).

Kurčiųjų mokyklos statybos Filaretų gatvėje džiaugsmas ir vargai

Ramunė BUIKAUSKIENĖ

„Siekiant pagerinti kurčiųjų-nebylių mokymą, Vilniaus kurčių-nebylių mokykloje suorganizuota devinta, o vėliau bus ir dešimta, vienuolika, dvylikta klasės... Mokyklai besiplečiant iškilo klausimas dėl patalpų. Todėl Švietimo ministerija 1958 metais pradeda statyti naują Vilniaus kurčių-nebylių mokyklą-internatą“ (iš spaudos: LIETUVOS TSR ŠVIETIMO MINISTERIJOS MOKYKLŲ VALDYBA, „KURČIŪ-NEBYLIŲ MOKYMAS“ informacinis leidinys, 1958 m., Vilnius).

Vilniuje, S. Konarskio gatvėje Nr. 33, stovėjo senas, pakrypęs, stambsčiais paramstytas dviejų aukštų medinis namas. To pastato – kurčiųjų-nebylių mokyklos-internato – kiemelyje šurmuliavo įvairaus amžiaus vaikai. Šioje mokykloje mokinių kasmet daugėjo. Senosios mokyklos patalpose nebeišsiteko klasės ir bendrabutis, darėsi ankšta mokytis ir gyventi. Dvi klasės ir ambulatorija įsikūrė Raudonosios armijos prospekte 32, o mokiniai buvo apgyvendinti Giedrio g. 5 bendrabutyje, esančiame už trijų kilometrų. Nepaisydami oro sąlygų mokiniai kasdien į pamokas eidavo pėstute. Po tuometinio švietimo ministro vizito kurčiųjų-nebylių mokykloje susirūpinta mokinių gerove.

Naujosios mokyklos statyba teko rūpintis mokyklos direktoriui Broniui Jauniškiui, dar tik neseniai pradėjusiam eiti šias pareigas (mokyklai vadovavo nuo 1957 iki 1969 m.). Vietą mokyklai statyti jis parinko Antakalnio rajono Filaretų gatvėje. Mokykla buvo suprojektuota maždaug 150 mokinių. Dėl požiūrio į kurčiųjų ugdymą – išmokyti juos amato – naujose patalpose buvo suprojektuotos dvi siuvimo, stalių, batsiuvių klasės, dirbtuvės, taip pat fizikos, gamtos kabinetai, aktų ir sporto salės. O mokyklos sklype numatyta įrengti plaukymo baseiną, įvesti vandentiekį į sodą.

1958 m. kovo mėnesį buvo padėti mokyklos pamatai. Mokyklos statybą finansavo tuometinė Švietimo ministerija. Statant daug prisidėjo pedagogai ir mokiniai: talkininkavo statybininkams, kuopė statybines atliekas, dirbo kitus darbus. Pedagogai privalėjo padirbėti po 50 valandų. Ir jie savo įsipareigojimus ne tik įvykdė, bet ir viršijo. Dide-

Statant mokyklą daug prisidėjo pedagogai ir mokiniai: talkininkavo statybininkams, kuopė statybines atliekas, dirbo kitus darbus.

liam mokinių ir pedagogų džiaugsmui, 1959 m. baigtos statyti pastato sienos... Tačiau darbai pradėjo strigti. Pritrūko lėšų, nes Švietimo ministerija kelis kartus sumažino finansavimą. Išryškėjo kiti dalykai: trūko darbininkų, sienas išmūrijo netinkamai, atsirado aibė defektų, prasidėjo ginčai tarp statybos trestų... Dėl to mokyklos statyba ir sustojo. O šis objektas pagal planą turėjo būti baigtas 1960 m.

Direktorius pečius užgulė mokyklos statybos baigimo rūpesčiai. Jis varstė instancijų duris nešinas prašymais ir skundais, atakavo laiškais „Vakarinių naujienų“, „Tarybinio mokytojo“ redakcijas. Vienas iš laiškų su kritiniu pavadinimu antraštėje „Malonė ar pareiga“ išspausdintas 1959 m. gegužės 19 d. „Vakarinių naujienų“ laikraštyje. Jame Vilniaus kurčių-nebylių mokyklos-internato darbuotojai nurodė, kad mokyklos pastato statybininkai nevykdo valstybinės priėmimo komisijos nurodymų dėl defektų pašalinimo ir darbų užbaigimo: „Buvo gruodžio 30-oji. Suskaičytos valandos liko iki metų pabaigos. Aukso kalnus žadėjo statybininkai, o reikalavo tik vieno – priimti Vilniaus kurčių-nebylių mokyklos-internato pastatą iki Naujųjų metų. Juk ne juokai, metinis planas žlunga ... Neprityrę, lengvatikiai, mes ir valstybinės komisijos nariai, sutikome priimti pastatą su daug defektų. Dabar gailimės. Bet nejaugi mes neturėjome tikėti raštišku statybos valdybos (...) viršinininko pasižadėjimu, kuriame jis prisiekė trūkumus per mėnesį pašalinti. Bet praėjo ne vienas ir ne du mėnesiai, o trūkumai ne tik nepašalinti, bet dėl nekokybiško statybininkų darbo atsirado dar daugiau. →

→ Jei pažvelgtumėte dabar į šį pastatą Antakalnyje, visur ryškiai į akis krinta brokas. Antai pamatų tinkas jau nukrito, išoriniai laiptai subyrėjo, dažai nuo grindų nusilupo, nes jos buvo dažytos šlapios. Pusė vandens kranų neveikia ... tokių defektų sąrašą būtų galima tęsti... (...) taip pat pasižadėjo iki gegužės 1 d. nuteisti vandentiekį į gyvąjį kempelį ir mičiurininkų (Ivanas Mičiurinas – rusų biologas ir selekcininkas – aut. past.) daržą, bet, kaip įprasta, pamiršo savo naujametinius pažadus. Didelį sunkumą mums sudaro ir tai, jog nebaigtas įrengti klausos kabinetas, kuris trukdo rengti labai svarbius kalbos mokymo užsiėmimus. Jau praėjo terminai, kada turėjo būti ištaisyti defektai, o drg. (...) ir jo subrangovai dabar labai nenoriai prisimena savo broką. Mes tikimės, kad Vilniaus statybos trestas sudraus tokius savavaliautojus. Juk ištaisyti savo blogą darbą yra ne malonė, o pareiga.“

Po atkalkių mokyklos direktoriaus B. Jauniškio žygių reikalai pajudėjo ir 1961 m. mokyklos statybos darbai buvo baigti. Mokykla persikėlė į naują, erdvę ir šviesų pastatą. Įrengta 14 jaukių klasių, 5 dirbtuvės, biologijos, fizikos, klausos, rankų darbų kabinetai, sporto ir aktų salės, antroje korpuso pusėje – 160 lovų bendrabutis. Tik po statybos liko

nesutvarkyta mokyklos aplinka. Reikėjo išvalyti kiemą, paruošti vietą gėlynui, sutvarkyti mokyklos aplinką. Mokyklos tvarkymo darbai buvo pavesti jaunųjų gamtininkų būrelio vadovei, mokymo dalies vedėjai Stasei Vaiciukaitei. Visų pirma buvo išvalytas kiemas ir paruošta žemė gėlynui, pasodinti medžiai ir gėlės. Jos pasiūlymas gauti sodui papildomą sklypą sulaukė paramos iš Vilniaus miesto vykdomojo komiteto. Tame didžiuliam žemės sklype buldozeriu iškasti ir išlyginti du aukšti šlaitai, tarp jų nedidelė nuokalnė ir trys aikštelės. Vienoje aikštelėje sukastos lysvės daržovėms, antroje – įrengtas plaukymo baseinas, o trečioje – futbolo aikštelė. Į šį darbą S. Vaiciukaitė įtraukė jaunuosius gamtininkus, visus mokyklos mokinius, pedagoginį ir techninį personalą. Mokiniai gavo puikias sąlygas dirbti, mokytis ir gyventi tuose rūmuose, kaip naująją mokyklą vadino šeimininkai. Tais pačiais metais mokykla išleido pirmąją dvyliktokų klasę. (*Pradžioje mokykla buvo tik aštuonių klasių, o 1961 m. išleido pirmąją dvyliktokų laidą. Per dvylika metų jie įgydavo aštuonmetės mokyklos išsilavinimą – aut. past.*) Atėjus rudenii, mokyklos aplinka atrodė puikiai. Visur, kur tik akys užmatė, žaliavo jauni medžiai ir žydėjo gėlės, o jų fone švytėjo „rūmai“ – Naujoji kurčiųjų mokykla (Filaretų g. 36).

Kazachstane kurčiuosius mato tik kaip kiemsargius arba siuvėjas

Iš rusų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Kazachstane gyvena daugiau nei 18 tūkst. žmonių, turinčių klausos negalią. Valdžios teigimu, jų teises užtikrina kelios konvencijos ir įstatymai. Žmonės su negalia ir ekspertai pasakoja apie nelengvą neįgaliųjų gyvenimą.

Aleksandrui 61 metai, jis kilęs iš Oskemeno, bet šiuo metu gyvena Almatoje. Problemos dėl klausos prasidėjo, kai Aleksandrui buvo treji metai, vėliau ji vis prastėjo, o galiausiai vyresniame amžiuje vyras visai apkurto. Dabar Aleksandras bendrauja gestais.

„Oskemene nėra specializuotų internatinių mokyklų klausos negalios žmonėms. Į Almatą atvykau mokytis ir čia pasilikau. Universitete nesimokiau, baigiau tik mokyklą. Buvau vedęs, dabar esu išsiskyręs. Turiu sūnų ir dukrą. Sūnus girdi ir gerai kalba. Dukra turi klausos negalią“, – pasakojo Aleksandras. Vyras niekada neturėjo nuolatinio darbo. Jis yra dirbęs staliumi, kroviku. Pasak Aleksandro, susirasti darbą labai sudėtinga. Šiuo metu jis dirba indų plovėju. Ieškodamas darbo apsilankė pas daugelį darbdavių. Visi atsiskakė priimti, sako, kad nėra vietų.

„Kai pamato, kad aš kurčias, nepriima į darbą. Sako, kad su mumis sudėtinga susikalbėti. Susirasti darbą sunku, o ir darbo užmokestis mažas“, – teigė Aleksandras.

Nevyriausybės organizacijos „Umit“ („Viltis“) darbuotoja Jelena, teikianti pagalbą

žmonėms su klausos negalia Almatoje, sako, kad darbo vietų steigimas yra valstybės atsakomybė.

„Neįmanoma darbdavių priversti įdarbinti neįgaliuosius. Darbdaviai patys turi pajauti, kad būtina keisti savo požiūrį į neįgaliuosius ir priimti juos į darbą. O kol kas darbdaviai kurčiuosius mato tik kaip pagalbinius darbuotojus, kiemsargius ir siuvėjas. Retai pasiūlo gerą darbą“, – apgailėstavo moteris.

Natalija dirba gestų kalbos vertėja Kazachstano kurčiųjų draugijoje. Ji taip pat įvardijo įsidarbinimą kaip vieną didžiausių kurčiųjų problemų. „Vyrai dažniausiai dirba batsiuviais (taiso avalynę), o moterys – siuvėjomis.

Pavyzdžiui, prašome priimti į darbą kurčią moterį, turinčią darbo patirties. Priima, tačiau kitą dieną skambina: „Atsiprašome, bet neturime laiko sėdėti ir susirašinėti.“ Niekas nenori būti aukle“, – sakė gestų kalbos vertėja.

Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos duomenimis, Kazachstane iš 18,4 tūkst. neįgaliųjų, turinčių klausos sutrikimų, dirba tik 28 proc., tai yra 5,2 tūkst. žmonių.

Fondą „Umit“, kuriame dirba Jelena, 1997

m. įsteigė tėvai, auginantys klausos negalią turinčius vaikus. Organizacijoje dirba kurčiųjų artimieji. Daugelio darbuotojų tėvai arba kiti artimi giminaičiai yra kurtieji ar neprigirdintys.

„Būtent todėl mes gerai žinome situaciją iš vidaus. Mums niekas nenurodinėja, kaip elgtis. Mes išgyvename, kovojame patys. Problemų pakanka, vis dėlto nepaisydami to, esame dėkingi valstybei. Gerėja kompensacinė technika, matome, kad valstybė ją aprūpina vis daugiau asmenų. Valstybė stengiasi pagerinti neįgaliųjų gyvenimo kokybę. Tačiau visuomenė ne visuomet priima neįgaliuosius, neatveria jiems durų. Mes kreipiamės į darbdavius ir prašome priimti kurčiuosius į darbą. Tačiau darbdaviai tikina, kad negali susikalbėti ir nesupranta kurčiųjų. Nepriima“, – apgailėstavo Jelena.

46-erių Razija negirdi nuo gimimo. Iki 11 klasės ji mokėsi specialiojoje internatinėje mokykloje, vėliau įstojo į kolegiją. Paskui dirbo siuvėja, ištekėjo, turi dukrą.

„Gimus dukrai jokių problemų nekilo. Visą laiką dukrą prižiūrėjau aš pati, neatidaviau jos auklėti svetimiems žmonėms. Pati ją išauginau“, – pasakojo moteris.

Razija dirbo siuvėja nuo 1990 m., neseniai įsidarbino privačioje įmonėje. Jos dukra Ainur dirba gestų kalbos vertėja fonde „Umit“. Dukra, kurios mama negirdi nuo vaikystės, sako, kad gestų kalbą moka nuo mažų dienų.

„Dabar pagal galimybes padedu kurtiesiems. Mes esame iš pietinio šalies regiono.

Norėjau atvažiuoti į Almatą, kad geriau išmokčiau gestų kalbą ir tobulinčiau savo įgūdžius. Anksčiau mokėjau tik buitinę gestų kalbą, o čia išmokau ir toliau mokausi naujų gestų“, – aiškino mergina.

Ainur mano, kad būtina sudaryti palankesnes sąlygas kurtiesiems.

„Viena kurčia mergina pasiūlė, kad kino teatruose būtų subtitrai. Jos manymu, tai nesukels nepatogumų žmonės, kurie girdi ir mato“, – sakė Ainur.

Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, Kazachstane veikia 19 specializuotų mokyklų klausos negalios vaikams. Šalyje įregistruota daugiau nei 6000 kurčių ir neprigirdinčių vaikų, daugiau nei 2000 iš jų mokosi specialiosiose mokyklose.

Šymkento miesto specialiosios neprigirdinčiųjų internatinės mokyklos Nr. 1 direktoriaus pavaduotoja Ljazat pasakojo, kad dauguma baigusiųjų mokyklą stoja ne į universitetus, o į kolegijas. Kurtieji mokosi dizaino, siuvimo, programavimo. Pasak jos, įstoti į universitetą nėra galimybės, nes per stojamuosius egzaminus nenumatytas gestų kalbos vertėjas.

Vertėja Natalija pasakojo, kad kai kurie kurtieji, baigę specialiąsias internatines mokyklas, stoja į sporto akademijas. Jie negali paduoti dokumentų į kitas specialybes.

„Sakoma: o kaip jie mokysis? Nepajėgs. Todėl, kad universitete nėra gestų kalbos vertėjo etato. Jeigu universitetas priims dirbti vertėją, jam reikės mokėti atlyginimą. Per stojamuosius egzaminus nenumatytas gestų kalbos vertėjas. Kurtieji patys samdo vertėją, moka jam už paslaugas“, – pasakojo moteris.

Iki 2018 m. valstybė kiekvienam kurčiajam skirdavo 30 nemokamų gestų kalbos vertimo valandų per metus. Kaip teigia Natalija, šiuo

metu skiriama 60 nemokamų gestų kalbos vertimo valandų, bet to taip pat nepakanka.

„Para turi 24 valandas. O kurčiajam skiriama 60 gestų kalbos vertimo valandų per metus. Tai labai mažai. Jie šitas 60 valandų išnaudoja poliklinikose, ligoninėse, pas notarą“, – aiškino vertėja.

Pasak fondo darbuotojos, neprigirdintieji renkasi arba klausos aparatą, arba gestų kalbos vertėją. Jeigu žmogus turi klausos aparatą, tai nereiškia, kad jis gerai girdi ir gali kalbėti. Tačiau gavusiam aparatą gestų kalbos vertėjas nebegali būti skiriamas. Ne visi valstybinės televizijos kanalai turi gestų kalbos vertėjus, o ten, kur yra gestų kalbos vertėjai, šie dažnai nesilaiko aprangos reikalavimų.

„Vertėjai gali apsirengi ne tos spalvos drabužiais. Kodėl tai svarbu? Mat jeigu apranga ryškios spalvos, akyse mirga ir sunku žiūrėti. Apranga turi būti atitinkama, tamsios spalvos, nesusilieti su fonu, neturi būti jokių papuošalų, nes jie blaško dėmesį, sunku žiūrėti. Drabužiai neturi būti ir šviesių spalvų, nes susilieja su fonu, nematyti rankų. Taip pat reikia didesnio „rėmelio“. Mažuose „rėmeliuose“ kurtieji nemato gestų“, – aiškino Natalija.

Kazachstano kurčiųjų teises ginančiuose teisės aktuose numatyta, jog valstybė privalo imtis atitinkamų priemonių, kurios užtikrintų neįgaliesiems tinkamą fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, kad jie galėtų gyventi savarankiškai. Taip pat Kazachstanas yra ratifikavęs Neįgaliųjų teisių konvenciją, kuri įpareigoja valstybę imtis priemonių, kad būtų užtikrintos neįgaliųjų teisės į informacijos prieinamumą, išsilavinimą ir laisvą profesijos pasirinkimą. Šalies kurčiųjų bendruomenė tikisi, kad padėtis gerės.

Šaltinis: <https://rus.azattyq.org/a/kazakhstan-deaf-mutes-situation/29767359.html>

Skambantis levos gobelenas išgarsino kurčiuosius Lenkijoje

Tekstilės muziejuje Lodzėje vykusioje 16-oje tarptautinėje gobeleno trienalėje, kurioje darbus pristatė menininkai iš viso pasaulio, mūsų bendruomenės menininkės levos Augaitytės gobelenas „Prisilietimas. Tylos aidai“ laimėjo bronzos medalį.

„Akiračio“ inf.

I. Augaitytė ir jos skambantis gobelenas.

Pagrindinė trienalės tema – „Pralaužtos ribos“. Iš 585 pretendentų trienalės ekspozicijai komisija atrinko 55 darbus iš 21 šalies. Per trienalės atidarymą buvo paskelbti keturi laureatai. Aukso medalis iškeliavo į Lenkiją ir JAV, sidabro – į Prancūziją, o bronzos medalis atiteko Lietuvai, juo apdovanota I. Augaitytė.

Lietuvių menininkė trienalėje pristatė keturių dalių šviesos ir muzikos gobeleną „Prisilietimas. Tylos aidai“.

„Kai stebiu tekančią upę, aš matau jos skambesį. Jo atspindys yra aidas, kuris atsimuša daugybę kartų ir pripildo visą erdvę gamtos muzikos. Taip ir gyvenimo muzika susideda iš mūsų visų aidų. Kas tai yra – visiška tyla? Jokio garso nebuvimas? O gal jos nėra, tos

visiškos tylos? Gal tyla irgi muzika?“ – retoriškai klausia leva.

2018 m. mūsų menininkė baigė Vilniaus dailės akademiją (Tekstilės meno ir dizaino katedra) ir įgijo magistro diplomą. Trienalėje pristatytas gobelenas yra jos magistro darbas (vadovai prof. E. G. Bogdanienė, doc. J. Stankevičius). Kuriant šį gobeleną menininkei atspirties taškas buvo M. K. Čiurlionio kūrybos fenomenas: sujungti muzikos ir dailės kalbas. Savo darbui pasirinko tradicinę gobeleno audimo techniką ir pasitelkė šiuolaikines technologijas. „Šviesoje gimsta spalvos, tyloje gimsta garsas. Garsai, deja, man nepasiekiami klausia, bet tai nereiškia, kad negaliu jų suvokti. Todėl ir jungiau gobeleną „Prisilietimas. Tylos aidai“ ne tik su šviesa, bet ir su muzika. →

I. Augaitytės keturių dalių šviesos ir muzikos gobelenas „Prisilietimas. Tylos aidai“, kuris Lodžėje vykusioje 16-oje tarptautinėje gobeleno trienalėje laimėjo bronzos medalį.

Skambantis levos gobelenas išgarsino kurčiuosius Lenkijoje

→ Bendradarbiauti pasikviečiau menininką Michailą Skalskį, kuris sukūrė muzikinę išausto gobeleno interpretaciją, – taip savo kūrybinį procesą pristato I. Augaitytė.

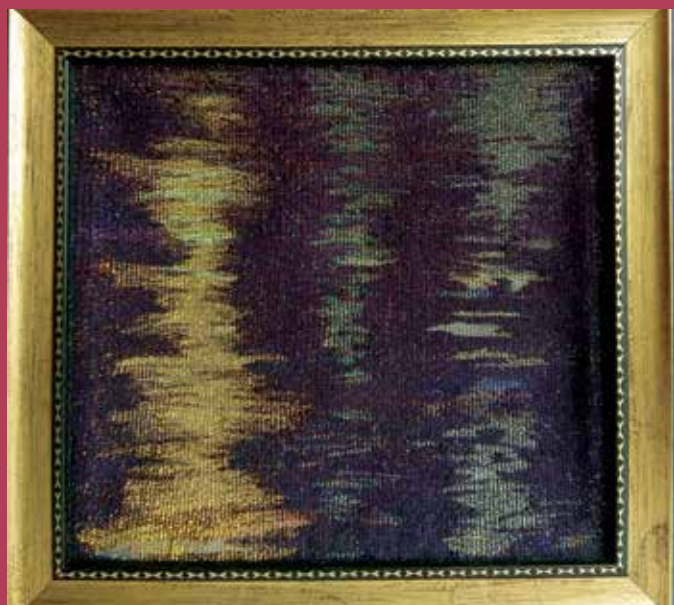
Kurčiųjų kultūros ir meno savaitė Sankt Peterburge

Liepos mėnesį Sankt Peterburge vyko Tarptautinis kurčiųjų forumas „Kurčiųjų kultūros ir meno savaitė Sankt Peterburge“, kuriame dalyvavo viso pasaulio kurtieji. Lietuvai atstovavo I. Augaitytė. Ji šio forumo tarptautinėje parodoje pristatė gobelenus „Textile Light“ ir „Atspindžiai“.

Tarptautinis kurčiųjų forumas „Kurčiųjų kultūros ir meno savaitė Sankt Peterburge“ sujungė dailininkų ir fotomenininkų parodas, tarptautinį konkursą „Kurtieji miss ir mister“, tarptautinį kurčiųjų kultūros ir meno konkursą ir koncertus, kurčiųjų dizainerių madų šou ir daug kitų renginių.

Ieva su parodos kuratore M. Kovalevska.

Tarptautiniame kurčiųjų forume „Kurčiųjų kultūros ir meno savaitė Sankt Peterburge“ I. Augaitytė eksponavo gobelenus „Atspindžiai“ ir „Textile Light“.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius LT-01303
Redakcijos telefonas 261 53 64
El. p.: redakcija@lkd.lt

Redaktorė Genė KARKLIENĖ
ISSN 1648–5882

Maketavo:
Judita Špokauskienė

Ofsetinė spauda. 2,5 sp.l.
Tiražas 800 egz.
Spausdino AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, Vilnius.
Užsakymas PRO01906

Projektą „Kurčiųjų iššūkiai ir
galimybės“ dalinai remia
Spaudos, radijo ir
televizijos rėmimo fondas.
Puslapiai: 1–20.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.